ԱՊՕՆԷ ՖԻՑԱԹԼԱՐԸ
Մէճիտիյէ 20 ղրուշտան
ՍԹԱՄՊՕԼ ԻՉԻՒՆ
Պիր սէնէլիք . . . 200 ղշ.
Ալթը այլըգ . . . 100 »
Իւչ այլըգ . . . 55 »
ՎԻԼԱՅԷԹ ԻՉԻՒՆ
Բօսթա իլէ իրսալ օլունաճագ-լար իչիւն
Պիր սէնէլիք . . . 230 ղշ.
Ալթը այլըգ . . . 120 »
Իւչ այլըգ . . . 60 »
Մէճիտիյէ 1 ղրուշ

ԹԷՐՃԷՄԱՆԸ ԷՖՔԵԱՐ

ՄՈՒՎԱՏՏԸ ՓՕԼԻԹԻԳԻՑԷ ԻԼՄԻՑԷ ՎԷ ՄԻԼԼԻՑԷ
ՎԷ ՍԱԻՐԷՑԻ ՃԱՄԻ ՆԷՎԱՄԻ ՂԱԶԷԹԱ ՏԸՐ

ԻԼԱՆԱԹ ՖԻՑԱԹԼԱՐԸ
Պէհէր սաթըրը իչիւն
1 վէ 2 վէ 3 ւնճի սահիֆէ 5 ղշ.
4 ւնճիւ սահիֆէյէ . . 2 »
ԻԽԹԱՐ. Պանգա, Շիրքէթ վէ ումումի սարրաֆիյէ, այտա 2 վէ 3 հ ... 6 ղշ.
4 ւնճիւ սահիֆէյէ . . 4 »
Չիյատէ միւտտէթ իչիւն իլանաթ պազարլըգ օլուր:
Մէվատտը նաշիրյա տայիր պէնտլէր մէճճանէն գապուլ օլունաճագ վէ տէրճ օլունմայան էվրագ, իատէ օլունմայաճագ:
Մէճիտիյէ 1 ղրուշ

Խարէխանէսի վէ մաթպաասը, Սթամպօլտա Պապը Ալի ճատտէսինտէ էսկի Պապը Զապթիյէ սօգագը քէօշէսինտէ նումէրօ 8 տէ տըր: — Ղազէթանէն ումուրու խարէ վէ թահրիրիյէսինէ այիտ քեաֆֆէյի մէվատտ հագգընտա, Միւտիրի ղազէթա Տիգրան Ճիվէլէկեանա միւրաճաաթ օլունաճագը կիպի, քեաֆֆէյի մէքեաթիպին տախի անըն նամընա կէօնտէրիլմէսի իգթիզա էտէր:

ԱՍԻԹԱՆԷ 22 ՕԳՈՍՏՈՍ

ՀԱԼԸ ՀԱԶԸՐ

Րուսիա իլէ Ալամանեա պէյնինտէ զուհուր խտուպ, կիւնտէն կիւնէ չօղալմագտա օլան խուսումէթ եսէրլէրի օ գատար էհէմմիյէթ ալմըշ տըր քի, պիւթիւն Եւրօբա պասըտուն իլէ մէշղուլ օլուպ տայիր մեսէլէլէր սիւ քիւթ ալթընտա գալմըշ տըր:

Բեթերսպուրկ իլէ Պէրլին կազէթալարընըն գուլլանտըգլարը լիսանա տիգգաթ օլունսա, վէ եազտըգլարը պէնտլէր կէօզտէն կէչիրիլսէ, պու իքի տէվլէթ պէյնինտէքի խիւթիլաֆըն նէ գատար էհէմմիյէթի օլտուղու անլաշըլըր:

Բեթերսպուրկ կազէթալարը, Ալամանեանըն Ֆրանսա իլէ մուհարէպէ իթմէք իչուն, Րուսիայը պիթարաֆ պըրագմայա միւհթաճ օլտուղունու, վէ պասըտուն իչուն Րուսիա իլէ միւթթէֆիգ օլուպ, պու պիթարաֆլըղա միւքեաֆաթ օլարագ, Բարիզ մուահէտէսինին պօզուլմասընը վաատ իթմիշ օլտուղունտան, պու վաատը իճրա իտինճէյէ գատար Րուսիա իլէ միւթթէֆիգ գալուպ, չիմտի պու իթթիֆագա ինթիյաճ կէօրմէտիյինի պէյան իթմէքտէ տիրլէր:

Իշթէ Րուս կազէթալարընըն պէօյլէ լիսան գուլլանմասընտան տախի անլաշըլըյօր քի, պու իխթիլաֆա սեպեպիյէթ վէրէն՝ Րուսիա օլմայուպ, Ալամանեա տըր:

Մալիւմ տուր քի, Ալամանլար Սլավլար իլէ Լաթին գավմլարընըն օրթատան գալտըրըլմալարը, բրէնս Պիզմարգ՝ Ֆրանսայը մաղլուպ իթմէք իլէ, վէ իթալեայը վագթը իլէ իթտիֆագ միւավէնէթտէն տօլայը, վէ հէր վագթ իթտիֆագ վաատը իլէ, քէնտի թարաֆընա ճէլպ իթմէքլէ, Լաթին գավմլարընտան՝ Ալէմանեանըն խըթիգալինի թէէմին իթմիշ իտի տէ, ասըլ Ալէմանլար իչիւն թէհլիքէլի վէ պէօյլէ պիր տուշմէն օլան Սլավլարտան մուհաֆազա օլունմագ իգթզէ, չիմտիյէ գատար պիր շէյ եափըլամատըգտան պաշգա, Սլավ գավմլարընըն իթթիհատընա վէ պասըտուն գուվվէթ պուլմասը Ալէմանեա իչիւն տահա թէհլիքէլի պիր հալ քէսպ իթմէքլէրինէ խըզմէթ իտէճէկմիշտիր:

Հալպուքի թէն պու սօն Շարգ մէսէլէսինտէ, Ալէմանեանըն Րուսեանըն ճէնքաւթը իչիւն չալըշտըղընը կէօրէնլէր, վէ Ալէմանեա իչիւն Սլավլարտան տահա պէօյիւք տուշմէն օլամայաճաղընը պիլէնլէր, բրէնս Պիզմարգըն պու մէսէլէքինէ թէաճճիւպ իտէրլէրտի. լաքին անլաշըլտըղընա կէօրէ, բրէնս Պիզմարգըն Րուսեայա իթտիֆագ թարաֆտարըղը, մաhզա սէօզտէն իպարէ իմիշ իչիւն, վէ պասըտուն պէօյլէ տախի վէրէճէկի սէօզլէրէ տէվլէթլէրէ էմնիյէթ օլունմագ իչիւն իմիշ:

Ֆիլհագիգա Րուսլար իլէ Օսմանլըլար պէյնինտէ մուհարէպէ պիթմէր պիթմէզ, բրէնս Պիզմարգ Րուսիանըն քէնտիսինի վաատ իթմիշ օլտուղունտան զիյատէ գազանըմաղըն, վէ Սլավլարըն Ալէմանեայը գօրգուտաճագ վէ Ալամանլարըն իթթիհատընա մանի օլաճագ գատար գուվվէթ ալաճագլարընը անլայարագ, օ վագըթտան պունա մանի օլմագ էսպապընը արաշտըրմըշ իտի:

Այիսթէֆանօս մուահէտէսի իմզա օլունուր օլունմազ, Պէրլինտէն Վիէննայա պիր մէմուրու մախսուս կէօնտէրիլէրէք, Ալէմանեա իլէ Աւսթրիա պէյնինտէ պիր թագըմ մուգավէլէ ճէրէյան իթմիշ իտի, քի Ալէմանեա իլէ խըթիլաֆը հաղգընտա պիր թագըմ մուխապէրէթ ճէրէյան իթմիշ իտի, քի չօղ ղարիպ տիր. Օ վագըթ զաննօլունուր իտի քի, Աւսթրիա Րուսիատան սօղուտուլաճագ իչիւն, բրէնս Պիզմարգ պու իքի տէվլէթի պիրպիրինէ ըպրաթմագ իչիւն տէվլէթ պէյնինտէքի իթթիֆագը մուհաֆազա իթմէք իչիւն չալըշըյօր իտի:

Հալպուքի բրէնս Պիզմարգըն պէօյլէ պիր մագսատտան մուրատը, պու սըրատա Րուսիանըն Շարգտա տահա զիյատէ նուֆուզ վէ գուվվէթ ալմասընա մանի օլմագ իչիւն, Աւսթրիայը ալէթ իթմէք իմիշ:

Ֆիլվագի Րուսիանըն Շարգտա նուֆուզունու խալըլտան խալը ալարագ, վէ Աւսթրիայա Պօսնա վէ Հէրսէք իլէ Եէնի-Բազարը գազանտըրան, վէ Իւնգուր Պուլղարիստանը Րուսիանըն արզուսունա մուխալիֆ օլարագ, պիր սուրէթ գազանտըրան Պէրլին գօնկրէսինին ինէթիճէսինտէ, պաշլըճա Ալմանեա սէպէպ օլմուշ իտի:

Ֆագաթ բրէնս Պիզմարգ Սլավլարտան էմին օլմագ, վէ ումում Ալամանլարը պիրլէշտիրմէք իչիւն Պէրլին գօնկրէսինտէ պիր շէյ եափամայըպ, եալընըզ պու մագսատըն հուսուլու իչիւն, Թումանագը մէսէլէսին եօլունու աչմըշ իտի:

Իշթէ պու տէֆա պու մագսատըն հուսուլու իչիւն, լազըմ կէլէն եապաչագ թէշէպպիւսէ իթմէք վագթը կէլտիյինի անլայարագ, Աւսթրիա իլէ միւնասէպաթընը արթըրմայա, վէ աչըգտան աչըգա Րուսիայա մէյտան օգումայա պաշլամըշ տըր:

Շիմտի մեսէլէնին էն միւհիմմ եէրի չուրասը տըր քի, պու իքի տէվլէթ տօղրուտան տօղրույա պէյնլէրինտէ պիր մուհարէպէյէ մի կիրիշէճէքլէր, եօգսա Թէքրար Շարգ մէսէլէսինի Թազէլէտէրէք պէյնլէրինտէքի խուսումէթի եէնէ պօրատա՞ մը իճրա իտէճէքլէր տիր: Իքի Թարաֆըն տախի՝ հուտուտլարը պօյունտա խըթիհաքամլար եարմագ իլէ մէշղուլ պուլունմալարընա պագըլըր իսէ, պիրինճի իհթիմալ տախի բէք պայիտ տէյիլ տիր:

* *

Եունան գօմիսիօնընտա Պէրլին ահտնամէսինին օն ւչիւնճիւ բրօթօգօլունուն՝ եսասը միւզաքէրէ օլունմագ Թուլթուլմասը մէճլիսի օլմաղընա տայիր բաղար կիւնքի իճթիմաատէ Սաֆվէթ բաշա հազրէթլէրի Թարաֆընտան վէրիլէն ճէվապ ուզէրինէ, Եունան գօմիսէրլէրինին Ալթինատան Թալիմաթ Թալէպ իթմէքլէրի լազըմ կէլտիկինի, վէ պունապէրին պունուն ճէվապընը եարընքի բէնճշէնպէ կիւնի վէրէճէքլէրինի մէզքիւր իճ...

«Ալօրղըմըզ մալիւմաթը ախիրէյէ նազարէն, պու ճէվապ (Սաֆվէթ բաշանըն ճէվապը) մուբախասալար Թարաֆընտան Ալթինայա իշար օլունուգտա, օրաճա սուլի Թէէսիր իթմիշ, վէ եիվլէյի պէյանամէլէրինտէ ըսրար իլէ մէյտան բրօթօգօլ էսասը միւզաքէրէ օլունմասը պիր գարար գաթի եաթըլլը Թաւթ Հիւքիմէթէ Թուլումպաէսինի, Թուլումաթըլը հալէտէ, միւզաքէրէ եէլէրինի պէյան իթմէկլէրինի ամիր, մուբախասալարա Թալիմաթ կէլմիշ օլմասը մաղնուն պուլունմուշ տուր:

«Պու հալտէ եարըն վուգու պուլաճագ իճթիմաատան սօնրա, պիր իճթիմա տահա անճագ վուգու իլէ, գօմիսիօն ֆէսխը իճթիմա իթմէք լազըմ կէլիր քի, աչըգճա տէյիլէճէկ մուհաֆազա եանլըշլըքլարա հավալէ Թէվասուլ իճթիմալ սըրասը Թիմէք տիր:

«Ֆագաթ պու գօմիսիօնունտազըլմասը Բրէվէզա գօմիսիօնունուն Թաղլըմասընա պէնզէմէյիպ, էվվէլ պէյանըն պէյանատը տախի մուխաֆազա գալմը, վէ պու իսէ Թահա սայըր նէթիճէլէրի տավլէթ իսթէճէյինտէն, Թարաֆէյն մուբախասալարընըն ֆէսխը միւզաքէրէյէ սէպէպիյէթ վէրէճէքլէրինտէն գէմըլը մէրթէպէ ինթիհար իթմէգլէրի պէք հագգըլը օլտուղը պէ իչթի պու հալ, Թարըղը միւպահասա պու ինթիհաար կէօսթէրիր:»

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

Աժանս Հավաս
(Պօս-ատան նէզըթ Բէյօղլու-Ֆուլ)

Բարիզ 2 սէպտ.

Բէյէ-Ալէ Ֆրանսը կազէթասը, Եունան մէսէլէսի հաղգընտաքի Թէսվիյէսինէ մէմուր օլան գօմիսիօնուն իպթիտա իճթիմասընըն նէթիճէսինտէն պահս իտէրէք, Պէրլին գօնկրէսինին 13 իւնճիւ բրօթօգօլունտա իբրազ օլունան խավմէթէ հուսուսունու միւզաքէրէյէ մէմուր իթմիշ օլտուղունտան, Պապը Ալինին Թէսիրիպէ խուսուս, իճթիմայը միւզաքէրատ օգումայա Օսմանլը մուրախասալարընըն վագը օլան իթիրազլարը սաանէթ պիր մուսալէհա լըզումունու իսպաթ իչիւն օլտուղունտա մէճալ խըլըյօր:

Աժանս Բէօսէր

Լօնտրա 2 սէպտէմպէր

Տէրսաատէթ պօլունան ինկիլիզ սէֆիրի սըր Լէյըրտ Հազրէթլէրի, իւչ հաֆթա մէզունէն Տէրսաատէթտէն մուֆարէգաթ վէ Անատոլու սէյահաթի իլէ, Ճէզայիրի Պահրը Սէֆիտի վէ Նիկօմէտիա տօհանմասընը զիյարէթ իտէճէք տիր:

Վիէննա 2 սէպտէմպէր

Կօմթ Անտրասիյի միւշարիլէյհին խաթէֆ օլաճագը չայիասը պիր ասլը տըր:

Ֆիլիպէ 2 սէպտէմպէր

Ֆրինսիբալ Աթրէքէր պուրայա վարտ օլուպ Ալէքօ բաշա իլէ կէօրիւշմիւշ տիր:

Վիէննա 2 սէպտէմպէր

Տէրսաատէթ պուլունան Աւսթրիա սէֆարէթխանէսի միւսթէշարը Մ. Գօմիկ պաղը խուսուսի միւզաքէրէսի իչիւն Վիէննայա տավէթ օլունմուշ տուր:

ՏԱԽԻԼԻՑԷ

—Խըրգալը Շէրիֆ զիյարէթի իչիւն զամը հազրէթը Շէհրիեարի տիւնքի կիւն սաաթ 6 բաշտէլէրինտէ Թօբգաբու սարայընը պիթմէշրիֆ միւքէրրէմ ֆիւամ վէ պազը գէյլամը քիրամ հազարաթը հաջը պուլունուգլարը հալտէ, վաճիպէի զիյարէթ իֆա գըլընմըշ վէ աքշամ իֆթարը տախի օրատա իթտիգաէն սօնրա, կիճէ պիր պուչուգտա աւտէթը Շահանէ վուգու պուլմուշ տուր:

Պէզալիք զամը հազրէթը Շէհրիեարինին վալիտէսի մագամընտա պուլունան տէօրտունճիւ գատընէ իլէ սուլթանլար վէ գատըն էֆէնտիլէրի պարալաթը տախի տիւնքի կիւն Խըրգալը Շէրիֆ զիյարէթինէ կիթմիշլէր, վէ կիւզէրկեահլարընտա պուլունան գարագօլ ասքէրլէրինէ վէ գօրրիւէ մէմուրլարընա վէ գօրրիւէ պիր բարա արաբասը ալթընտա գալարագ եարալանտըղը խաբէր վէրիլմիշ օլան ատէմ ահթիյէսինին վէրէլէք ալտէթ պուլուշմըշլար տըր:

—Խըրտիվէ Մըսըր Թէվֆիգ բաշա հազրէթլէրի չիֆթլիկըն եէտտինտէ Աթամպօլա կէլէճէք միշ:

—Եունանիսթանըն մէշահիրի իւմէրայի ասքէրիյէսինտէն Թօբճը միրալայը Մ. Գօլօգօթրօնի տախի գօմիսէրլիք մէմուրիյէթիյէ էվվէլքի կիւն Տէրսաաթէ միւվասէլէթ իթմիշ օլմաղլա, չիմտի Եունանըն պուրատա իւչ գօմիսէրի պուլունմագտա տըր:

—Գարատէնիզ սէֆահիլինէ սէյահաթա չըգմըշ օլան Ամերիգա սէֆիրի Մ. Մէյնար, կէչէն ճումա կիւնի Թրապիզօնա մուվասէլէթ, վէ ֆէրտասը կիւնի մահէթիյէ պէրապէր հըքումէթ զիյարէթինէ կէլէն պաշը հարպիյէ մուշիրի Պալ խըզմէթ պաշա իլէ հալուլ կէտէրէք, ագշամ իւսթիւ Պալհըլ էճթինէպ վէ միւթէվէճճիհէն հարէքէթ իթմիշ տիր:

—Բաղար կիւնիւ Երուսաղէմ Րում բաթրիքի էֆ. Նէնի քէօյտէ քէյֆի Րում քիլիսէսինտէ ինէ Երուսաղէմ Րում բաթրիգի միւթէվէֆֆա Սիրիլ էֆ. նին րուհու իչիւն գուտտասը չէրիֆ Թագտիս իթմիշ օլմաղլա, Րուսիա սէֆիրի բրէնս Լօպանօֆ իլէ միւսթէշարը Մ. Օնու վէ պիրինճի սըր քեաթիպի Մ. Պազիլ վէ Սրպիա թահ էլչիսի Մ. Գրիստիչ մէգքիւր գիյնէթը բուլհանիյէտէ հազըր պուլունմուշլար տըր:

Բրէնս Լօպանօֆ, Նէնի քէօյ իսկէլէսինտէ չըգտըղընտա գարիյէնին միւգքիւրէ միւթէէյյիտ պագանընտան պիր հէյէթը մէպուսէ Թարաֆընտան գապուլ օլունմուշ, վէ պիր մըխտար ասաքիրի Շահանէ սաֆփէսաթի ալթընա ալըյմըշ տըր:

—Րուսիա իմբէրաթօրու հավէրը հարպիյէսի ժէնէրալ պարօն Վօզինէսի պիր մէմուրիյէթը մախսուսէ իլէ թաֆլիսէ իլէ իթմայիս գըվալը նէզտինէ իրսալ օլունմուշ տուր:

—Ալթինա կազէթալարընըն պէյանընա կէօրէ, Թիւրքիա իլէ Եունան գօմիսէրլէրի պէյնինտէ իթթիֆագը էֆքեարը հասըլ էթմէքլիք իսէ, Եունանըն Եունանիստանա ինթիմամը մէսէլէսի տախի մէզքիւր միւզաքէրէտէ մէնֆի հալլինտէ հալլ ըլաճագ մուախխարէթ իթմիչ պէյանա տըր:

—Պաղտատ վիլայէթի տախիլինտէ Ամարատա շիտաէթը հարարէթ 49 տէրէճէյէ չըգտըղընտան, էհալի ֆէնա հալտէ մուզթարիպ օլմագտա, վէ պաղըլարընա պոյիկըլը կիպի հայլէր հալ իթմէքտէ օլտուղունտան, ֆագիր պուլմագ իչիւն քէնտիլէրինի սույա աթմագտա իմիշլէր: Պասրատա տախի շիտաէթը հարարէթտէն պազը քիմսէլէրին Թէլէֆ օլտուղու մահալլինտէն իշար օլունմուշ տուր:

—Եունանիսթանըն Բիրէ չէհրինտէ մուգիմ Մ. Բանիօսթօնամ պիր ավօգաթ Ֆրանսա Թարիֆէյէ նազըրը Մ. Վատինկթօնա պիր արզուհալ իրսալ իթէրէք, Ալթինա վէ Բիրէտէ մուգիմ պիլճիմլէ Ֆրանսըզ միւհաճիրինին մէսալինէ մահֆէզէրաթ մէճճանէն Թէքալիֆ իթմէք իչիւն միւսաատէ Թալէպ իթմիշ օլմաղլա, Նազըր միւշարիլէյհ մուտավիլէյհ աւտէթը իրսալ Թէքլիֆինի մահֆէզէթէքիր գապուլ իլէ միշ տիր: Ավօգաթ Մ. Բանիօսթօնըն մէզքիւր Թէքլիֆի, Ֆրանսա տէվլէթինին քէնտի միւքէլլէֆ պուլուտըղը Թէքալիֆ իթմէկտէն իգ. հայրը միւհտէրէմէ պէրպասընտան նէշէթ իթմիշ տիր:

—Բանթալօնի թէէմինաթը խուսուսունտա սէֆարէթլէր թարաֆընտան վագը օլան իխթարաթ իզէրինէ կէչէն բաղար կիւնիւ Պէյ օղլունտաքի միւթէսարրըֆըն պէյ էֆէնտիյէ իշար իլէ հագարաթը մէճլիսինի վիւքէլա պէյնինտէ իսթիշարէ, ումութը գարպէրինէ հէյէթ վէրիլմիշ իսէ տէ, գարարը գատի իթթիխազ օլունմամըշ տուր: Պունուն իչիւն պաշգա միւշարիլէյհ մի՞ր միւմաիլէյհ իլէ պիրլիքտէ Գասըմ բաշատան պէկլէնիլմէքտէ իտի, միւշարիլէյհ պաշ գարագօլլարընըն զապթիյէ վէ նէֆէրէյաթ վէ սիւլահլարը վէ իգամէթկեահլարը մուայէնէ պուլմուշ տուր:

—Միւթթէհ. տէրէ Գօսթէր կազէթասընըն տէօրտ մալիւմաթը կէօրէ, էվվէլքի կիւն Աքսարայտա քէօյիւնտէ իքի աստէր նէֆէրլէրինին իքրա իմթիրէլէրի խըրսըզլարտան տօլայը պիր էսնասընա ատամլարա վէ հէմ քեօրիւշմէ տէ պուլունմուշ իսէ տէ, ֆէնալի մէքսիլ եօգտուր, պու պապտա գուվվէթ նէտիճէսի օլարագ նաճիյէ տիրէքթէրին թարաֆընտան թահգիգաթ իճրա օլունմագտա իմիշ:

—Պէյօղլունտա Գըրլանկըճ սօգաղընտա ինշա օլունմագտա օլան պիր պինանըն տուվարը պիր գաչ արչըն չըգմըշ օլտուղու հալտէ պիր կիւն սաաթ եէտիտէ, պու թիւլէնտէ պուլունան իքի տուվար ճի, նէ ժէթէ սէւիշմիշ, վէ գաֆալա...

...ըլը վէ ադալարը ադըրճա եարալանմըշ տըր: Պու տուվար պիր սըրա ժէօրջեան վէ ճիւզլիճէ քիւրէճէ գօրրէգտ թօբրագ խարճ իլէ եա-բըլմագտա իմիշ:

—Տիւնքի կիւն գարա քէօյտէ տօլաշըրքէն պիր գաչ պիւչաք պիր քիշիյի պըչագլամըշ իսէ տէ, մէրգուլմէնին եարալարը պաշգա եարալը տըր:

Միւլթէճաալարը զապթիյէ թարաֆընտան Թահարրի օլունմագտա իմիշ:

ԲԷՍՄԻ

Բօսթալարա Թէվտիէն կէօնտէրիլմէքտէ օլան էմանէթէ նագտիյէ կէօղուլարընտան գայիպ վէ Թէէյինաթ ադէնի նամըսըյլա ալընմայը խթիմալ օլան ագճէլէրին պիր կէօնտէրիլմէյիպ, միւթէվէկէլ օրմասընտան, պունըն ալընմամասը իճիւն Թամիմէն Թաշրա բօսթա մէմուրլարընա պիլթիրիլմիշ, վէ գայիպ նամըլա Տէրսաատէթ բօսթախանէսինէ տախի ալընմագտա օլան աղճէնին պաշգա ալընմամասը, վէ օ մագտէ էմանէթտէն սէֆիլ Թարիֆէ իպթիտա իւզէրէ բօսթա ճէտվէլլէրինտէ միւտիրի պասլը վէ բօսթա խաննէսի ուզէրինէ Թարիֆէսինտէն իսթիֆա գըլընմըշ իպտիրէն վէ Թէռֆիկիմիզ վէ իխթիյարէ ումումիյէ իճթիմալի Թէէսիսլէրինտէ իչթէրինտէ աղէնը օլունտու:

ԱԶԳԱՅԻՆ

Իչիլթիւյիմիզէ կէօրէ, էվվէլքի կիւն իսկիւտար Մ. Խաչ քիլիսէսի մուդագալաթը Թաղ. խորհուրդը Բաթրիքխանէյէ կիթթիկինտէ, քիլիսէի մէզքիւրէն անախթարլարընը Բաթրիք Աղէն. Ներսէս Ս. Հազրէթլէրինէ Թէսլիմ իթմիշ, վէ քիլիսէ տախի հէնուզ գաբալը իմիշ:

Տիւրապէքիր վէ Մամուրէթ իւլ Ազիզ տասըլ Թէյմ կէօնտէրիլմէքլէ մէքթուպ սահիֆլէրինէ իսմար:

Պու կիւնքի Վագըթ Տիւրապէքիր վէ Խարբուլթ սանճագը իւլէմա վէ էհալի րուհանի վէ միւթէվէլլա Թէվէճճիհէն վէ Էնալի Թարաֆընտան Թայն 22 իմզալը, վէ ճիհէթը մէզքիւրէ գօմիսէրլէրի հազգընտա էվմէնի կազէթալարընտա կէօրիւլէն կէօյա միւնտէրիճաթը ղայրը սէլիմէ ալէյհինտէ պիր մէգթուպ կէօրիւլմիշ տիր: Պու մէգթուպտա պիլզէ պիր օլան ղրամ ճէվապ վէրմէք լազըմ կէլիր իսէ տէ, մէգթուպու մէզքիւրուն իմզա սահիպլէրի, կազէթամըզըն 636 նումէրօլու վէ 16 օգօսթօս Թարիխլի բէնճշէնպէ կիւնքի նիւսխասընտա, իւնէ Տիյարպէքիր-տէն վիրօտ իւզուլ մէզքիւր Վագըթ ղազէթասընտա տէրճ օլունան վէ պինի մէյտան պուլունան պիր Թէլէկրաֆա ճէվապէն եազըլըմըշ պիլիր մախսուսու հէնուզ օգումամըշ օլմալարը միւնքիւն, պէնտէ մէզ քիւրու օգույուպ տա օ ճէվապը պիր մէքթուպ եազմալարընա պէքլէյէճէք իտինէ, պու տէֆայա մահսուս ճէվապ վէրմէյէ Թէվէճճիւ օլունմամըշ օլմաղլա, միւշարիլէյհիմ Թէվսիֆ իրէճէքլէր, Թագրիրի խասպէթէն իբլաղ թար իտէրիզ:

—

Լուսէէնի մէճմուասը իւզէրինէ եագընտա կէօրէ, Բիւլթ. Հաճ. Արտ. էֆ. հազրէթլէրինէ վէրիլէն բաթրիքլիք պէրաթընըն հաֆի օլտուղու չէրայիթի բէկլէյօրլար, անճագ Ամնէսնօրտալիս գայտեսէ պաշգա պիր բէյան իթմէյէճէքլէր մի, պիր բրօվայէ պու կիւնքի Տէրպէքիրա գարար ալընմայա... օլունմաղ իսթէ պուլունտուղու պուրալարտա ճէվապ էյլէմէթ Թարաֆընտան ճէզայիրին Գրիգոր վարտապէտին էսէրը գալէմը օլտուղու գազանը օլունմագտա տըր:

ԻՆԿԻԼԹԷՐՐԱՏԱ
ՄՈՒԽԱԼԷՖԷԹ ԹԱՐԱՖԿԻՐԱՆԸ

—

ինկիլթէրրատա միթինկլէր վէ նումայիշլար պաշլատը։ ինթիխապաթը ումումիյէ թէգարրուպ իթտիքճէ, կէրէք հիւքիւմէթ թարաֆտարլարը վէ կէրէք մուխալիֆլէր, քէնտի բօլիթիգալարընը ահալիյէ պէէէնտիրմէք իչիւն միթինկլէր թէշքիլ իտիւպ, նումայիշլար իրատ իտէրլէր, պախուսուս մէպուսան գամարասընըն աչըլարը։ Ալիրէն ինկիլիզ վիւքէլասընտան պիր գաչ զաթլար, իրատ իթտիքլէրի նումայիշլար իլէ միւճատէլէյի քիւշատ իթմիշլէր իտի, վէ շիմտի մուխալէֆէթ թարաֆկիրանը ճէվապ պաշլամըշ տըրլար։ Բարլամէնթօ գաբանտըգտա, թարաֆէյն միյանընտա միւպահասաթ պիր միւտտէթ իչիւն օլսուն խիթամ պուլտու տէյի զաննիտիլմիշ իսէ տէ, ինկիլիզլէրին ... պուլունտուղունտան, բարլամէնթօ գաբանըր գաբանմազ, Մր. Կլատսթօն պիր միւնթէխիպլէր իճթիմայընտա իրատ իթտիյի նութգլա, լիպէրալլարա հիւքիւմէթ ուզէրինէ թէարրուզ իշարէթինի վէրմիշ տիր։

Մր. Կլատսթօն Չէսթըրտա իրատ իթմիշ օլտուղու պու նութգունտա, ինկիլիզ հիւքիւմէթինին տախիլի վէ խարիճի բօլիթիգասընը չէտին պիր լիսանլա գըրիթիգա իթմի։ Մր. Կլատսթօն ֆիլվաքի բէք իւմիթյար պիր ատէմ իսէ տէ, կէրէք պէնտլէր վէ րիսալէլէր եազարագ, վէ կէրէք բարլամէնթօտա վէ կէրէք բարլամէնթօ խարիճինտէ սաաթլարճա նութգլար իյրատ իտէրէք կէօսթէր տիյի գուվվէի մատտիյէ վէ մանէվիյէսինտէն տօլայը ... խի պէեանը թէաճճիւպ իտէեօր։ Այնի կիւնտէ, Սըր Չարլզ Տիլք տախի Չէլսէտէ պիր նութգ իրատ իտիւպ, օ տա ինկիլիզ հիւքիւմէթինին տախիլի վէ խարիճի բօլիթիգասընը ազիմ պէլաղէթլէ մուախէզէ իթմի։

Պու նութգլար բէք ուզուն օլուպ, ֆիլվաքի միւթալաասընտան հօգ չէքիլէր էօյլէնիլէպիլիր իսէ տէ, ինկիլթէրրանըն տախիլի բօլիթիգասընա այիտ օլան գըսմը պիզիմ օգույանլարըմըզ իչիւն չօգ էհէմմիյէթի օլամայաճագընտան, անճագ խարիճի բօլիթիգայա վէ պա խուսուս թիւրքիյա վէ Պէրլին ահտնամէսինին իճրաաթընա տայիր օլան գըսըմլարընը իճմալէն տէրճ իթմէք իսթէրիզ։ Անճագ, Մր. Կլատսթօնուն նութգունտա, ինկիլթէրրանըն ումուրը տախիլիյէսինէ տայիր պիր նօգթա վար տըր քի, էհէմմիյէթինի պէյանա հաճէթ եօգ տուր։ Մր. Կլատսթօն գավիյէն մէմնուն իտէյօր քի, լիպէրալ ֆըրգասը, խանի մուխալիֆէթ թարաֆկիրանը լօրտ Պիգընսֆիլտ հիւքիւմէթինէ զալէպէ չալաճագլար վէ հիւքիւմէթ լիպէրալլարըն էլինէ կէչէճէք տիր. չիւնքի ինկիլթէրրայը պիր թազըմ սիյասէթ վէ մուխասամաթ խէլաս իտիւպ, պիր մունթազամ հալը թէրագգըյա վազ իթմէյէ վէ մէտէնիյէթ ալէմինէ ասայիշ, ասայիշի վէ հուրրիյէթի վիգայէ իյլէմէյէ, անճագ լիպէրալլար միւգթէտիր տիր։ Պագալըմ Մր. Կլատսթօնուն պու իւմիթվարանէլիյը նէ վագթ իճրա օլուր։

Մր. Կլատըսթօն լօրտ Պիգընսֆիլտ հիւքիւմէթինին խարիճի բօլիթիգասընտան պահս իթտիյի սըրատա, քէնտի հագգընտա Րուսիյա թարաֆտարը տըր տէյի վագը օլան իթթիհամը րէտտ իթմի։ «Պէն անճագ չունու իտտիա իտէրիմ քի, տէտի Մր. Կլատսթօն, լօրտ Պիգընսֆիլտ վիւքէլասը ... Րուսիանըն իշինի եաբտը։ Րուսիանըն թօբրագլարընը արթըրմասընա վէ ասքէրի շէրէֆ էլէ կէթիրմէսինէ աչըգ օլտուլար։ Րուսիյա Շարգ խըրիսթիյանլարընըն թէվէճճիւհինի գազանտըրտըլար, վէ ինկիլթէրրանըն թութմասը լազըմ կէլէն եէրի Րուսիյա վէրտիլէր։ Սէրպէսթի վէ ասալէթ տավասընը վիգայէ իթմէք պիզէ տիւշէրքէն պըրագտըլար քի Րուսիա վիգայէ իթսին»։

Մր. Կլատսթօն Գըպըրըստան տախի պահս իտիւպ, եօլթէտէն պէրու եաբտըղը կիպի, ինկիլիզ հիւքիւմէթինին պու ճէզիրէնին իտարէսինի տէրուհտէ իտէրէք, նիզամըզ իշլէր իթմիշ վէ պիհուտէ միւշքիլաթ թահթընա կիրմիշ օլմասընը պէեան իթմի, վէ «Գըպըրըս քիւչիւք պիր ատա տըր, ամմա պէօյլէ պիր հալէ վէ չարըգտը տըր» տէտի. վէ Գըպըրըսըն իսթիլասընտան խալէն իւմիտլէր պօշա չըգտըղընը իզահ իթմի։

Սըր Չարլզ Տիլք տախի իրատ իթտիյի նութգունտա խարիճի բօլիթիգայա տայիր օլան գըսմընտա իւշպու Գըպըրըս մէսէլէսինտէն պահս իտիւպ, թալէպ իթտի քի, Անկլօ-թիւրք ահտնամէսի, քիւչիւք-Ասիանըն Րուսիյա գարշը ինկիլթէրրա թարաֆընտան մուհաֆազասընը, քիւչիւք Ասիատա Պապը Ալի թարաֆընտան ըսլահաթըն իճրասընա միւթէվագգըֆ իթմիշ օլտուղու կիպի, ըսլահաթը մէզքիւրէնին իճրասը պիր գաթ տահա թէէխիրէ ալընմագ իչիւն, Գըպըրըս վարիտաթընտան սէնէվի 100,000 լիրանըն Պապը Ալիյէ թէսլիմի տախի, քիւչիւք-Ասիա ըսլահաթընըն իճրասընա միւթէվագգըֆ գըլընսըն։ Խանի Պապը Ալի քիւչիւք-Ասիա ըսլահաթընը իճրա իթմէյինճէ, օ 100,000 վէրկիւէսին քէնտիսինէ։ Ալթըգ անլամայը տըր քի, պիզիմ ըսլահաթը թէխիր իթմէմիզ, էնճէպիլէրէ նէ կիպի չէյլէր տուշինտուիրիյօր, վէ պիզ, մալիյէմիզ ըսլահ օլմասընա պէքլէրքէն, ատէթա Տիմէաթա բիլիրինճէ կիտէնին, էմէքի պուլկուրտան օլմասընա պէնզէմէքտէմիզ։

Պատէհու Սըր Չարլզ Տիլք, ախիրէն ինկիլթէրրա մէպուսան գամարասընտա ըսլահաթ վէ Եունան մէսէլէլէրինէ տայիր աչըլան մուպահասէյի զիքր իտէրէք, Պէրլին ահտնամէսինին իճրասընա տայիր մուֆասսալէն պահս իթմիշ, վէ Էրմէնիլէրին տավասընը տա զիքր իյլէմիշ օլմալը, նութգունուն պու գըսմընը խարըն այնէն զաքէթմալըզա տէրճ իտէճէյիզ։

ԳՕՄԻՍԷՐԼԷՐ

Սօն բօսթա իլէ Էրզրումտան ալընան մէքթուպլարըն խապէր վէրտիքլէրինէ կէօրէ, Էրզրում գօմիսէրլէրինին թէշքիլ իթտիքլէրի ըսլահաթ գօմիսիօնու օգոսթօսուն 6/18ինտէ իլինէ աչըլ իճրա իթմիշ իտի. Էրմէնիլէր պու գօմիսիօնուն միւսավաթ վէ ատալէթ ուզրէ թէշքիլ օլունմասընը պէյան իտէրէք, Էրմէնի ազալարը զաթէն գօմիսիօնա կէլմէմէքտէ վէ գօմիսիօն պիր միւհիմ իշ կէօրէմէմէքտէ իտի։ Պու տէֆաքի իճթիմաատա թիւրք ազալար, «4-500 սէնէտէն պէրու գանըմըզը զալիմ իտուպ եէտի իգթիտարըմըզը թուրմագտա օլտուղումըզ չու մէմլէքէթէ մատէմ քի Էրմէնիլէրէ իմտի վէրիլմէյօր, նէ հաճէթ արթըգ պու մէմլէքէթին խայըրընը տուշինմէք» տէյի չիքըշըլմիշլէր իթմիշլէր, վէ պաշ գօմիսէր Եուսուֆ բաշա, պու չիքըշմալարը խաէն թիւրքլէր, միւգատէմա պազը պաշլը խատալատա պուլունմուշ օլան Թիւրքլէր խաուրինի, վէ կիթտիքճէ պիր թազըմ միւթէասսըպ Թիւրքլէրին իֆրաթ վարտըրտըլարը անլայըպ, մէզքիւր ըսլահաթ գօմիսիօնունու լաղվ իթմիշ։

Թիւրքլէր թարաֆընտան գօմիսէրլէրէ թագտիմ օլունան ըսլահաթ լայիհասընըն պիր սուրէթինի, Տէր. Տ. Վահան վարտապէտ, Տէրսաատէթ Էրմէնի բաթրիգխանէսինէ կէօնտէրմիշ տիր։

Էրզրումտա րիվայէթ օլունտուղունա կէօրէ, Եուսուֆ բաշա վէ Ալըբէկեան էֆէնտի, Էրզրումտա պիր չէյ եափամազլար։ Բօղազլըյան վէ համթա Պըդի Էրմէնիլէրինին Պիւրտլէր իլէ օլան արազի տավասընը թէսվիյէ իթմէքսիզին վէ Թահթը թէվզըֆտա պուլունան Թիւրքլէրին ճէզասընը տա վէրմէքսիզին, անտարիպ Վանա կիտէճէքլէր իմիշ։ Էրմէնիլէր պու գատար սէնէլէրտէն պէրու էզիլի մահքէմէլէրտէն հիչ պիր նէվ էսէրի ատալէթ կէօրմէմիշ օլտուգլարը հալտէ, գօմիսէրլէր Էրզրումտան հարէքէթ իթտիքտէ, Պիւրտլէր իլէ տավասը օլան Էրմէնիլէր, Էրզրում մահքէմէլէրինէ միւրաճաաթ իթմէյէ մէճպուր օլաճագլար իմիշ։

Տէրճանտա պիր Թիւրք գըզը պիր Էրմէնի ահլիգանըլըզընա մէյլ իտուպ, իքիսի պիրտէն Րուսիա թօբրագընա փիրար իթմիշ օլտուգլարը հալտէ, օն սէքիզ նէֆէր Էրմէնի, կիւյա պու իշտէ տի մէտխալ իմիշլէր կիպի Տէրճանտա հապս օլունմուշլար։ Էրզրում աաժնորդութիւնու վէ ինկիլիզ գօնսօլօսու Մր. Թրօթթէրըն թէվասսութթու ուզէրինէ, իւչ քիշիտէն մաաատա սէրպէսթ պըրագըլմըշ։

Խայիր գայմագամը Եասաթ պէյ մահէլլի Էրմէնիլէր թարաֆընտան վագը օլան իթթիհամաթ ուզէրինէ Էրզրումա ճէլպ օլունուպ թահգիգաթա ալընըպ, վէ տէյիլ հալընըզ Էրմէնիլէրէ իթտիյի զուլմլար, լըլա տէվլէթ սանտըղընտան վագը օլան իխթիլասաթը մէյտանա չըգաճաղընը անլայըպ, միւսթանթիգ էֆէնտիյէ իւչ եիւզ լիրա վադ իտէր քի քէնտիսինի բաքա չըգարսըն։ Պաշ գօմիսէր Եուսուֆ բաշա պունու իշիթիր, վէ միւճրիմինէ պիր բըլան գուրար։ Եասաթ պէյին պիրատէրի, միւսթանթիգ էֆէնտինին օտասընտա վէ Եասաթ պէյին միւվաճէհէսինտէ 300 լիրայը սայտըղը վագըթ, արանըզ եիւգլիւյին իչինտէն իքի ատէմ թաշրա չըգըպ, «պէրխուտար օլունուզ, օ գատարը քհաֆի տիր» տէյէրէք, Եասաթ պէյի վէ պիրատէրինի թէվգիֆ իտիւպ Եուսուֆ բաշայա կէթիրիրլէր, քի օ տա պէթմէնլարը վէ պու գապահաթլըլարը վալի բաշայա կէօնտէրիր։ Հալ պու քի Էրզրում հիւքիւմէթ մէմուրինի, պու րէզիլլէրին գապահաթընը խաֆիֆլէթմէք զայրէթինտէ պուլունույօրլար իմիշ։

Էրզրումտաքի ինկիլիզ գօնսօլօսու, Տէր. Տ. Վահան վարտապէտ իլէ պէրապէր միւլագաթլար իթմէքտէ, վէ միւմաիլէյհ վարտապէտ Էրմէնիլիքթան հալինէ էյիտէն վագըֆ օլմագլա, պու միւլագաթլարտա Էրմէնիլէր էյի մանէ վիրմէքտէ իմիշլէր։ Րիվայէթ կէօրէ, գօնսօլօսուն ինկիլիզ հիւքիւմէթինէ վէ Վահան վարտապէտ բաթրիգխանէյէ եազմըշլար քի, (Շարգի Րումէլի գօմիսիօնու կիպի) պիր միւխթէլիթ Եվրօբա գօմիսիօնու թայինի գըլընմայընճա, Էրմէնիստանըն իչինտէ ճիտտի պիր ըսլահաթա թէշէպպիւս իթմէք միւմքին տէյիլ տիր։

Իշտէ Էրզրումտա խապէրլէրի պու գատարտըր օլուպ, էյէր Ալաշկերտ պէյինի Տիարպէքիրտէն հարէքէթ իթմիշ, վէ Հալէպ պաշ գօմիսէրի Մաղշար բաշանըն պիր չէյ եաբամամասը իչինտէ ալլ օլունտուղու, Էրզրում գօմիսէրլէրինէ տայիր վիրիլէն չու մալումաթըն ուզէրինէ իլավէ գըլընըր իսէ, կէչէն հաֆթաքի ԳՕՄԻՍԷՐԼԷՐ պէնտիմիզտէ պէյան իթտիյիմիզ էֆքեար վէ թասավուրլարըմըզ նէ տէրէճէ տօղրու չըգտըղը անլաշըլաճագ տըր։ Պու Էրզրում իշլէրի հագգընտա անտարիպ մաֆսալէն պահս իտէճէյիզ։

ՄԻՒԹԷՖԷՐՐԻԳԱ

Վիէննատան ալաֆրանկա 23 օգոսթ. թարիխլիյէ ամիտէքի թէլէկրաֆ քէշիտէ օլունմուշ տուր.

Ասքէրի գօմիսիօնու Եէնի-բազարա կիթմէք իւզրէ Բօսնա-Սէրայընտան հարէքէթ իտիյօր։ Աւսթրիա ասքէրինին հուտուտը թէճավուզ իտէճէքինէ տայիր զուհուր իտէն շայիանըն ասլը օլմայըպ, պու գօմիսիօն նէ գատար վէրիլմէ օնա կէօրէ հարէքէթ օլունաճագ տըր։ Մէզքիւր գօմիսիօն Եէնի-Բազար սանճաղընը քէշֆ իթտիքտէն սօնրա, աէնէլի հազըրլանմըշ պիր միւ վէ պու իշլէր իչին նէ գատար գուվվէթ լազըմ տըր, պունլարը գարարլաշտըրաճագ տըր։ Մա մաֆիհի հուտուտա տօղրու իւչ ալայ ասքէր սէվգ օլունմուշ տուր։

Գօնթ Անտրասի մէճլիսի վիւքէլա միւզաքէրաթընտա պուլունմուշ տուր, վէ քէնտիսինէ պիր խալէֆ պուլունունճա գատար, ումուրու մէզալիհի մէշկուլ օլաճագ տըր։

Գօնթ Անտրասինին խաթըֆթար, Մաճարիստանըն հէյէթը հազըրէ իէրի վիւքէլասընտա տախիլ թէպտիլաթը մուճիպ օլմասը իհթիմալի խարիճիյէ նէզարէթինի լոնտրա սէֆիրի գօնթ Գարօլիյէ թէքլիֆ օլունտուղու մուհագգագ իսէ տէ, բարլամէնթօ ուսուլունէ մալիկ մաթ քեաֆիյէսի օլմատըղընը տէր մէյան իտէրէք րէտտ իթմիշ տիր։

—

Ալաֆրանկա օգոսթ. 24 ինճի կիճէսի Սօֆիատա հարիգ զուհուր իթմիշ օլտուղունու թէլէկրաֆ խապէր վէրմիշ իտի։ Պու բօսթա իլէ վիրուտ իտէն Վիէննա կազէթալարընըն պէյանընա կէօրէ, Սօֆիատաքի թօբճու գըշլասընըն ճիվարընտա պուլունան պիր խայլի էպնիյէ միւհթէրէգ օլմուշ, վէ պու եանկընտա բէք չօգ տա պէկիր եանմըշ տըր։ Գըշլատա պուլունան խայլի թօբլար պօզուլուպ եանկընըն հէր տագիգասընտա եիւզլէրճէ գումպարա վէ թօբ վէ ֆիշէնք բաթլամըշ տըր։

Քէզալիք մալիւմ օլտուղու վէճհ իլէ ալաֆրանկա օգոսթ. 3տէ Պաթումտա զուհուր իտէն եանկըն, կրանտիւք Միշէլին օրատա իգամէթ իթտիյի միւտտէթ տէվամ իտէրէք, իքի սաաթ իչինտէ Լօյտ գումբանեասընըն աճէնթախանէսի իլէ պիր թիւթիւն մաղազասը եանմըշ, վէ 75000 րուպլի գատար խասար ու զիյանը մուճիպ օլմուշ տուր։

—

Բարիզ սալթանաթըն Ընկլիյէ սէֆարէթխանէսի թարաֆընտան չէհրը մէզքիւր կազէթալարընա ամիտէքի իլան թէպլիղ օլունմուշ տուր.

«Պու տէֆա Սթամպօլտան ալընարագ նէշր իտիլէն պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, Վօլօ (Ղօլօս) սանճաղը տախիլինտէ քեային Մագրինիցա նամ գասապա էհալիսի, Տէրսաատէթտէ մուգիմ տիւվէլը էճնէպիյէ սուֆէրասընա պիր արիզէ ... իտէրէք, չիքեայէթ իտիյօրլար իմիշ քի, մահալլի Օսմանլը հիւքիւմէթլէրի զուլմը Շահանէնին աֆվ պույուրտուղու սէնէի մաղլիյէ վէրկիսինի թալէպ իտիյօրլար, վէ մումաիլէյհ հիւքիւմէթլէր ... հիւքիւմէթլէր էալինա վէ միւհիմմաթ նագլի իչիւն անկարեա ... լար, վէ ... Մագրինիցա ... հալքընըն ... պուլունտուրույօրլար։ Մէզքիւր էհալի ... վալը մէզքիւրէեէ խիթամ վէրմէք վէ հիճրէթլէրինի գօլայլաթմագ իչիւն սուֆէրանըն միւսաաէտէլէրինի իսթիտա վէ թալէպ իտիյօրլար իմիշ։

«Կէրէք պու իսթիտա, կէրէք հիքեայէ օլունան մաատէլէր վէ կէրէք տիւվէլը էճնէպիյէ սուֆէրասը նէզտինտէ վուգու պուլան մէզքիւր մուամէլէ թէմամիյլա վէ գաթիէն պի էսաս տըր։»

—

Տէրսաատէթտէն 24 օգոսթօս թարիխլիյէ քէշիտէ օլունան պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, մալիյէ նազըրը Զիւհտի էֆ. հազրէթլէրի Պապը Ալինին օրտուի հիւմայունտան պաշգա պէշ եիւզ պին նուֆուս տա մէհաճիր պէսլէմէքտէ օլտուղունա, վէ վուգուը մուհագգագ պիր ինգըրազը մալի զուհուրինտէ հիչ պիր մէսուլիյէթի գապուլ իթմէյէճէյինէ տայիր պիր բաբօրթօ թանզիմ իտիւպ, մէճլիսի վիւքէլայա թագտիմ իթմիշ իմիշ։ Պապը Ալի մէզքիւր բաբօրթօյը նազարը տիգգաթա ալարագ, րէտիֆ սընըֆը միւգատտէմինէ էֆրատընը սիլալընա կէօնտէրմիշ, վէ սիկէր իւչ սընըֆը տախի Եունան մէսէլէսինին հալլինտէն սօնրա տաղըտաճագմըշ։ Պու հալտէ Օսմանլը օրտուսընըն մէվճուտը իքի պին նէֆէրէ թէնզիլ իտիլմիշ օլաճագ տըր։

—

Րուսիանըն Մ... Օ... Նամ կազէթասընտա միւնտէրիճ պիր ըսթաթիսթիգ ճէտվէլինէ նազարէն, յուլիս այընտա Րուսիատա 2833 եանկըն զուհուր իթմիշ, վէ պու հարիգլէրտէ ասհապը էմլաքա այթը միլեօն պէշ եիւզ պին րուպլի զարար վէ զիյան թէրէթթիւպ իյլէմիշ տիր։ Մէզքիւր եանկընլարտա Րուսիա մէմալիքինին շարգի էյալաթը էն զիյատէ միւթէզարրըր օլուպ, պատէհու վասաթի Րուսիա էյալաթը չօգ միւսապ օլմուշ տուր։ Պու գատար եանկըն իչինտէն 324ի զարարա մէպնի վէ 600ի տիգգաթսըզլըգտան տօլայը զուհուր իտիւպ, պագիսինին սէպէպի հէնուզ մէճհուլ իմիշ։

—

Թ... իֆատէսինէ կէօրէ, ինկիլթէրրա իլէ Ֆրանսա՝ Մըսըր թէտգիգաթը մալիյէ գօմիսիօնընըն վէզայիֆի միւքէլլէֆէսինի թային իթմիշ օլմագլա, պու գօմիսիօն էսկի գօմիսիօնըն րաբօրթօսընը՝ քէնտի միւզաքէրաթընա էսաս իթթիխազ իտէճէք, վէ տէմիր եօլլար իտարէսիյլէ Տայիրէի Խըտիվիյէ տայիր վուգուա կէլէն թէքլիֆլէրի թէտգիգ իյլէյէճէք միշ։ Թէքլիֆաթը մէզքիւրէյէ նազարէն, Մըսըր վարիտաթը սէնէվի 600,000 վէ եախօտ 700,000 լիրա թէզայիւտ իտէճէք միշ։

—

Թ... կազէթասընըն ալաֆրանկա 27 օգոսթօս թարիխլի նիւսխէսինտէ միւթալաա օլունտուղունա կէօրէ, Պապը Ալի իլէ Պարօն Հիրշ միյանէսինտէ մալիյէճէ պիր գարար վէրիլմիշ օլուպ, Պապը Ալի տէմիր եօլլարըն իճարընա տայիր օլան մուգավէլէնէ պագը լաղվ իտէրէք, պունուն մուգապիլինտէ պիր միլեօն իքի եիւզ պին լիրա ալաճագ իմիշ։ Թամիլաթ տէնիլէն չու տըր քի, միւթալէպաթը աթիգասընտան վազ կէչէրէք, իշլէտիլմէքտէ օլան տէմիր եօլլար հասըլաթը ուզէրինէ քիլօմէթրօ պաշընտա սէքիզ պին ֆրանգ ալմագ հուգուգընը թէրք իտէճէք տիր։

Մէզքիւր կազէթատան հէր նէ գատար պու հավատիս կազէթամըզա նագլ օլունմուշ իսէ տէ, պուրաճա ... պէօյլէ պիր մալումաթ եօգ տըր։

—

... նամ Վիէննա կազէթասը՝ Ավուսթրիալըլարըն Լիմ խաթթընա գատար հարէքէթլէրինտէ մուխալէֆէթ վուգու պուլուր իսէ, Եէնի Բազար մուգավէլէնամէսի, քէնտինէ լէմ էտէքինի իթթիպար օլունարագ, Ավուսթրիալըլարըն տահա իլէրիյէ հարէքէթ մէճպուր օլաճագլարընը պէեան իտիյօր։

—

Կ... ... վէ սայիր պազը Վիէննա կազէթալարը՝ բրէնս Պիզմարգ իլէ գօնթ Անտրասինին կաշթէյնտէ իթթիքլէրի միւլագաթ Րուսիանըն ալէյհինտէ օլտուղունու պէեան իտիյօրլար։

—

Թ... կազէթասընըն մուխպիրի գօնթ Անտրասի իլէ պիր սաաթ գատար միւլագաթ իթտիւպ, գօնթ Անտրասի մուխպիրի մէզգուրէ չէօյլէ տէմիշ տիր։

«Իմբէրաթօր պէնիմ իսթիֆամը արզու իթմէտիյի հալտէ, պէն միւշարիլէյհին րիզասը օլմագսըզըն իսթիֆա իտէյօրում. ֆագաթ գապինէնին մէշղուլիյէթինէ իշթիրագըմըն՝ սըհհէթիմճէ մուճիպ օլաճագը նէթայիճէ պինայէն, իմբէրաթօր իսթիֆամը գապուլ իտէյօր»։

Պատէհու գօնթ Անտրասի Շարգ մէսէլէսինտէն պահս իտիւպ, չէօյլէ տէմիշ. «Աւսթրիա Բօսնայա ասքէր սէվգ իթմէսէ իտի, Շարգտա մէվգիինի թէրք իյլէմիշ օլուր իտի։ Րուսիա իլէ միւսալէմէթի վիգայէ իյլէտիյիմ, վէ տէվլէթը միւշարիլէյհանըն Շարգ մէսէլէսինտէն տօլայը Աւսթրիատան չէքմայէթ իթմէսինէ սէպէպիյէթ վիրմէմէք իչիւն իթթիխազ իթտիյիմ թէտպիրլէրի Աւսթրիա միլլէթի պէյէնմէյէ պիլիր։ Ասիատա վէ Աֆրիգատա պուլունան իքի միլեօն իսլամա պու նիյմէթի եալընըզ տէվլէթը Ալիյէ իթմա իտէպիլիր։

«Եէնի Բազարա ասքէր սէվգի գան տէօքիւլմէքսիզին վուգու պուլաճաղընը իւմիտ իտէրիմ. Էյէր պիզ օրայա, ազըր մուգավէլէ իմտամէսինէ, ասքէր սէվգ իթմէսէք իտիք, մագտունիեանըն Սելանիկ գասաբասը իլէ միւնասէպէթինէ, վէ լիմանը մէզքիւր իլէ միւնասէպէթը թիճարէթիմիզին վիգայէսի իչիւն օլունմագ ... Օսմանլըյէթ զանն օլունաճագ իտի։ Պօսնատա մէվգիիմիզի գուվվէթլէնտիրմէքլէ, Պէրլին մուահէտէսինի իճրա իյլէմիշ օլուրուզ»։

Գօնթ Անտրասի՝ գօնթ Գարօլինին Ավուսթրիա խարիճիյէ նէզարէթինի գապուլ իյլէմէյէճէյինի տախի թէմին իթ, պու մէմուրիյէթէ էն մուգթէտիր պիր զաթըն ինթիխապ օլունմասընը իմբէրաթօրա թավսիյէ իտէճէյինի տախի պէյան իյլէմիշ տիր։

—

Խըտիվը սաապըգ իսմայիլ բաշա՝ իգամէթի իչին Նաբօլիտէ քէային Ֆավօրիթա նամ գասրը իսթիճար իյլէմիշ տիր։ Գասրը մէզքիւր էվվէլճէ խանէտանը գրալիյէ մախսուս օլտուղու հալտէ, մէսարիֆինտէն գուրթուլմագ իչիւն, գրալ թարաֆընտան հիւքիւմէթէ թէրք օլունմուշ իմիշ։ Իսմայիլ բաշա միւթէվէֆֆա իթալիա գրալը վիքթօր Էմմանուէլէ իքի միլեօն ֆրանգ իգրազ իթմիշ օլտուղունտան, չիմտիքի իթալիա գրալը Հումպէրթ հազրէթլէրի՝ մէզքիւր գասրը քէնտի մէսարիֆի իլէ թամիր վէ լազըմ օլան մէֆրուշաթը տախի վիրէճէք իմիշ։ Փունտան պաշգա արապաճը վէ գօչում վէ սայիրէ կիպի լէվազըմը գրալը միւշարիլէյհ թարաֆընտան թէհիյէ օլունուպ, պարկիր վէ արապալարը Մըսըրտան ճէլպ օլունաճագ իմիշ։

Մէզքիւր գասրըն պազչէսինտէ պուլունան քէօշք թէհ հարէմ իգամէթինէ թախսիս գըլընմըշ, վէ իչ պու քէօշքիւն իճարէսի սէնէվի սէքիզ պին ֆրանգա գաթ օլունմուշ իմիշ։

—

Ռուսիա տէվլէթինին Լէհիսթանտա պէօյիւք մանօվրալար իճրասը վէսիլէսի իլէ Ալէմանիա հուտուտու խուզէրինէ քիւլլիյէթլիճէ ասքէր եըղմայա պաշլամասը, Պէրլին վէ Վիէննատա սուի թէէսիր հասըլ իթմէսի իլէ, Բէթէրսպուրկ կազէթալարը պու ասքէրին պիր Ավստրիա վէ Ալէմանիա իթթիֆագընա գարշը իհթիյաթ տէյիլ, սահիհէն պէօյիւք մանօվրալար իճրա իթմէք իչիւն ճէմ օլունտուղունու թէէմին իյլէյօրլար։

Ալմանեա տէվլէթինին ասքէրի կազէթասը՝ Ռուսիա իլէ Չին արասընտա պիր մուհարէպէնին զուհուրինէ սայիր ճէրէեան իտէն բիվասըթթան պահս իլէ, չայէտ պիր մուհարէպէ զուհուր կէլիր իսէ, Ալէմանիա տէվլէթի Չինին միւթթէֆիգի թամպիրսի օլաճաղընը եազմըշ, վէ իշպու ֆըգրա Եւրօբաճա բէք պէօյիւք թէէսիր հասըլ իթմիշ։

ՄԷՔԵՍԱԹԻՊ

(… … … …)

Ցիշեալ երեք Քիւրտերու դէմ բողոքելու համար մի հանրագրութիւն չինուեցաւ ժողովրդեան մէջ, մէկ օրինակն Կ. Պոլիս և մէկ օրինակն Կարին կայսերական գոմիսերաց հեռագրելու և չարագործաց պատիժ խնդրելու համար։ Սակայն չատ մեծ եղաւ մեր զարմանքը երբ հեռագրատան պաշտօնեայն յանձն չառաւ այնպիսի իմաստով հեռագիր քաշել։ Այս միջման մէջ ինչ նշանակութիւն կրնայ լինիլ, չեմք հասկնար, դուցէ լորտ Սալիսպըրի այն խօսքը թէ «առանց եւլմուտքը բարեկարգելու Թիւրքիա չկրնար իւր Ասիական գաւառները բարեկարգել»։

Կը ցաւիմ որ ստիպուած եմ ուրիշ դէպք մ'ալ պատմել։ Յուլիս 3 ին սոսկալի յուղում և խռովութեան մէջ կար չուկային մէջ։ Այգեստանէն լուր եկաւ չուկայն թէ Տաճիկներն կոխեցին Նորաշէնի վարժարանն և աշակերտներն կը գանակոծեն։ Շնչասպառ Այգեստան իջանք և իմացանք եղելութիւնը որ էր այս։ Նորաշէնու դպրոցի աշակերտք հովանաւոր փողոցի մը մէջ նստած ատեն ջուրի վրայ շուգին պատճառով, 20ի չափ Թուրք պատանիներ կ'անցնին այն տեղէն և խոյանալով Հայ տղայոց վրայ անպարկեշտ ցոյցեր կ'անեն նոցա դէմ, գորս պժգամ գրչի ենթարկել Հայ տղայք զիրենք պաշտպանելու համար կռուելու ծեծկուիլ։ Վախկոտ Թուրք պատանիք կ'երթան իրենց ծնողաց իմաց կուտան. մէյմէն ալ զէնքով և կառաղութեամբ զինուած 10ի չափ 40—30 տարեկան Թիւրքեր հասան Նորաշէնու դպրոցը պաշարեցին և ամենայն անլուր հայհոյութեամբք, քարով, փայտով պօռալ կանչել որ դուռը բանան, որպէս զի ներս մտնելով 10 12 տարեկան տղաներէ վրէժ առնեն։ Շարանեան Մարգար տղան միջնորդել ուզելով չարաչար գանակոծուեցաւ։ Խիստ սոսկալի էր նոցա կատաղութիւնը։ Նոցա դիւցազն էր … Օսման, որոյ անցեալը այս տեսակ գործերով լեցուն է։ Հայաստանի մէջ տուն տեղ, եկեղեցի աղօթատեղի չունկայ խանութ և ամեն բան յարձակումի ենթակայ եղած էր։ Միայն վարժարանն ազատ էր. այժմ սկսան նորա վրայ ալ յարձակիլ։ Անշուշտ բարեխնամ կառավարութեան կամաց հակառակ է այս տեսակ չարագործութիւնը. սակայն դժբաղդաբար երբ Նորաշէնի Թաղ. Խորհրդոյ պաշտօնական տեղեկագրին վրայ Առաջնորդարանը … տուաւ դուռը, կառավարութիւնը փոխանակ անմիջապէս պատժելու չարագործներն կամ գէթ բանտարկելու, իբր թէթև ամբաստանեալ մը՝ երաշխաւոր առնելով արձակեց զանոնք երկարօրէն քննութիւն անելու համար և դեռ լմնցած չէ քննութիւնն։ Այս տեսակ պաշտօնական թերութիւններ աւելի անտանելի են քան մասնաւորաց չարագործութիւններն։ Միթէ սո՞ւս էր Թուրքաց յարձակումն, անշուշտ … որոշ պատասխան կ'ելլէ, և մեք կը գրեմք այն ատեն։

Կը տեսնէ՞ք եթէ հարստահարութեանց վրայ գրել սկսիմք, ալ վերջ չգար։ Անցնիմք ուրեմն։

Արարատեան Ընկ. Վասպուրականի վարժարանաց տեսուչ էֆ. Դատվան մեկնեցաւ այս չաբթու, տեղւոյն վարժարանին մի առաջին դասատու տանելով, որոյ անունն է Պ. Վարդան Սէմէրճեան։ Սա Արարուց վարժարանի մէջ ուսած է Հայրապետ էֆ. Ճանիկեանի միջոցաւ։ Պ. Սէմէրճեան Այգեստանի ընկերութեան Ա. քարտուղարն էր. իւր կեանքը ազգային ծառայութեանց նուիրել սկսած էր։ Անկարելի է այս սաթիւ Հայրապետ էֆ. Ճանիկեանի հրապարակային ձեռնհասութիւն չմատուցանել, զի բազմաթիւ աշակերտներ հասուցած է և կը հասցունէ դեռ. Նոյն իսկ Արարատեան Ընկ. վարժապետանոցի Հայերէնի և Պատմութեան ներկայ դասատու Մարկոս Նաթանեանն ալ Ճանիկեան էֆ. ի աշակերտն է։ Կեցցէ ուրեմն նա։ Երանի թէ ամէն դասատուք ալ նորա չափ արդիւնք տուած լինէին ազգին։ Ճանիկեան էֆ. Կ. Պոլիս դնացած չէ, այլ այստեղ ուսած է ինչ որ գիտէ։

Վաղիւ յուլիս 8 կիրակի գիւղական երեք շրջանակաց մէջ երեսփոխանական ընտրութիւն պիտի կատարուի և չորս երեսփոխան պիտի ընտրուին։ Երկու կուսակցութիւններն ալ իրենց ընտրելին ունին և չատ աշխատած են յաջողցունելու համար։ Անշուշտ կը գրէ ձեզ «Վանայ Արծուի» տուող ձեր Վանեցի թղթակից. ցը ինչ արդիւնք որ լինի։ ՍՄԲԱՏ

Գազաթաճի Աֆանտի,

Անցեալ վախթեր մըր քաղքի խըլսայով մէկ գիր կարդացի գազաթաներու մէջ, ու չատ ուրախ եղայ, տըմալով որ, մըր քաղքի կուտ ու մուտ լսելուն ականջ ձըր կիտաք էղեր իմնալու, էսօր հըմար իլը կիշխեմ էսա մըր քանիմ խըսաներ գըրել ձեզի, խնդրելով որ արդարասիրութեան հըմար էղնի, ձըր գազաթի մէջ անցուի ու սմար ամենեցուն իմացուի էտ հասոս ազգի դարտ, պալքի դարման տուող մարդ գըտուի, չունքի մէյա Աստուած չատ գործերուն հետ էղնելուն մէկ մացած կերվի։

Աֆանտի ջան, էսա ամսուս 2ին մըր արկատաներու հետ յերբ Արզրումայ չակէք ման կիգայինք մըր տէլշ վերիշ էնելու, դացինք Կեօլ Պաշի ի վեյ Աճմուներուց փուչի ու չոլ առնելու մէկ համար. մտանք խան Աճմուի օտէն մըր պաղարըլա էնելու, սլսելթը ուղմիշելու վրէ էնք, աֆանտի, մէկէ տըմանք մըր թուճար Աճամ մըկի թորկելով ուր օտէն դուր սիլահլուխ ու խանչալի առեց խենթի սկսս թալեց զինք դուրս աչք ուրան արիւն կտրած, էս որ տըսանք մենքլէ սև չիվար ու դաղլաքիւ վախուց մըր վաղեցինք դուրս ամա … տէօր էրթանխս խոկի չիմնալով։ Հա՛յ, հօ՛, հօ՛, հօ՛ վավիլէր, վավիլէ՞ր. աչք մըր բացինք յէնքան տեսանք որ թամ հինգ վեց հէրիւ ջան Աճամ, (մեղք ասողին վիզ Տաճիկներէ Աճմու ղըլըղ հագուց էն էղեր) խանչալ, խամա, Թուրեր ձեռք ուրանց հինգ տաս Հայ քրիստոնեայ մարդու վրայ յընկուկ կատաղաբար կը զարկէն հա կը զարկէն։ Էսոնց էրած հէրիք չէր, աֆանտի, հաշնոնց էլ գէշն կայ, կոլի գըլխու սլոլըլներ ուրանց Թուֆնի սըրխըներ տլին ձեռք Աճմուներաց ու ուրանքլէ էն տեղ մէյտան գուած սէլի վրէն բարցուկ փալտուներ ալան թալան էնելով յընկան Հայոց վրէն խուված տալով Աճմուներուն ու կասէին «հա պապալարըմ հա խարտաշլարըմ վուրուն օլտուրուն շու գավըրլարը» էնելէս ճպղթեցին ճպղթեցին, որ մըր գմանուկն ուրացաւ 20–30 հատ եարալու էրեցին ուրանց խանչալներով, հավար հասաւ սարայ ասկարն էլ հասաւ, փաչի հետ։ Աճմուներ կուռնէլով զէսի չուտ մի փախան, ասկարն էր յընկաւ մէջ խեղճ հաւու, տէօր որ Հայ քըսաւ ուրանց թուֆանքով չըղքին չըղքին տուլին Հայերաց ու քչէն տարին պիլա սուլուխ թալս առաջնորդարանի դրան յառէջ. էսոնց եաւուց փաչէնկէ եկաւ, տեսաւ որ դըռ կը զարկեն, ամըր էրաց չը զարկելու, Հայեր փաչէն տըմանելով գացին ուր յառէջ ուրանց ցաւեր դարտ ու հալ եղան, մօտ քան եաւունի մօտ եաբալու բըրինտարներ իչկել տուին, փաչէն խօսք տուաւ զուրանց ցաւու իճապին իչկելու ամա, փախած էաքա տասն տասնըհինգ օր եղաւ դըռ հախըշն չեղաւ. ես չըմ հասօսր որ հոխ դատաստան էղնի, չունքի…

Աֆանտի, մէյտ դանք կռվու սապալին վրէն, ու վերջ տամ ըմ խըսին։

Էն օր Հայ տղէ մի կերթայ ուրան հըմար նուկիմ հաց առնելու Աճմուներաց, չունքլի էն օրեր փաշիններէ զըմՄէն կըղպուկ էր, Աճմուն հաց կիտայ, տղէն կը հարցու թէ խաչ ըրչտըր, Աճմուն կասէ իւչ, տղէն կը վերցու երեք ղրշ. պէկ կիտայ երթալու, Աճամ պէկներ տեսնելուն թէ չէ, կատղելով կառնէ կը նետէ տղին երեսին ի վեյ ճըլվալով «պէնի պըմամ» ու քուֆըր կիտայ ըսելով էսի կըտրողին էլ տասլին էլ, տղան ճուղալ կիտա բ՞նչի քուֆըր կիտաս, բ՞նչ հախ ունիս մեր Թաղաւորին փարին քուֆըր էնելու. Աճամ դու Աճամ էղիր, ու տղի համարձակ խօսելուն դիմացիր, վա՛յ վավիլէ՛ր, Թուքնի սըրխ կը քաչէ մէկ տալէն խեղճ տղին վըր դետնի կը թալէ, Աճմուներ զէսի տըմանելով, խըլիճ, խալխան, խանչալ ու բիր առնելով կը թափին մէջ չուկի, տէօր որ Հայ քրիստ. զարկին եարալամըշ էրէցին, տեսա էսոնց մէջ պաղիներ մարուկ յընկած մըր գետնի, պաղիներ քիթ բերան արիւնլուայ սօլուխ սօլուխ կի թալէր յինք քօչա տեղ մի որ պրծի, պղտի տղիմէ Աճամ մի բըռնած ուր թօնրի կրակի մէջ թալէլու վրայ էր, հանչ տեսայ Հայ կըտրիճ մի ուր արուն աչք առած յընկաւ Աճմու վրէն ու տղէն աւաւ փախեց. էս սրայուխ մէնքլէ Սէչիմար մախանք ու ծնկուց յետոյ հուշու բան չ'տեսանք։

Աֆանտի ջան, էս Աճմուներու ու ուրինկներաց վատ ու անխիղճ գործեր ձեզ իմացնելով կը խնդրեմ դու քո Աստուած դու քո արև ձըր գազէթի միջով հավար տակ ըմմէն տեղ, որ էս խիղճ անտէր հասու ազգի մէ փրկութեան ճար ու չարէն իչկէն. կը հարցուի քիկ, աֆանտի, բսէ էսոնչէս Ստամպօլայէս մեծ վիլաեթլուղի մէջ որ բարբարոսութիւն կեղնի ու մուսաատա գըլվի, դա ո՞ւր կը մնայ մըր քաղքեր, որ ոչ Ռուսի, ոչ Ֆրանսուց ու Ինկլիզուցի մարդ կայ յինք։ Աստուծու սիրուն հըմար էղնի, աֆանտի, ձէնէ ըմմէն տեղ, որ էս դարտերուս չարէ անէն. չինը էմը կիշխեն քանց պէս դէմն ընելու։

Հայ ազգիս մչակ
Գ… Խ…

79 Յուլիս 14 Սէա…
Արզրումայ քաղաք

Էկին մուխպիրիմիզտէն վարիտ օլան մէքթուպ տըր.

31 յուլիս 1879 Էկին.

Քիւրտլէրին զասպ ու թաատտիյաթը կիւնտէն կիւնէ արթըյօր, էյլէ քի պու հաֆթա քէօյլէրտէն եպյա օլարագ չէհրէ կէլէնլէրի պիլէ սօյմուշլար տըր։ Պունտան հայտուտլուղուն նէ րատտէ իլէրլէտիյինի անլաճագ իսէ պաշըլըր։ Պու տախի Ցէվրիշ թաչա հաշարէթլէրինին Ցէրսիմտէն ավտէթինին պիր սէմէրէսի ատտ օլունապիլիր։

Լ… ընկերութիւն պիրինճի վէ իքինճի տէֆա օլարագ իճթիմա իտուպ, մուզաքէրաթը վագըասը սուրէթը միւնթազամէտէ ճէրէեան իթմիշ, վէ աղասը ալըմ վէ զայրէթլի տէլիգանլըլարտան իպարէթ պուլունմուշ տուր։ Մէզգիւր ընկերութիւնա ագա օլմագ իչիւն հիչ պիր իւճրէթ եօգ տուր։ Եօգարքի մահալլէնին ընթերցասիրաց ընկերութիւնու թէրագգի իթմէքտէ օլուպ, փագաթ աշաղը մահալլէնին ընկերութիւնը իչիւն չիւպհէ վար տըր, զիրա ահվալի բէք միւնթազամ վէ մէչրու կէօրիւնմէյօր։

Զարէհ էֆ. Թորոսեան Քղիէ ավտէթ իթմիշ օլուպ, էֆէնտիի մուամիլէյհ օրատա Արարատեան ընկերութիւն թարաֆընտանքիւշատը միւսամիլէմ օլան իւչ մէքթէպտէ իպֆալի մէմուրիյէթ իտէճէք տիր։

Նէ թիւճճարլար վէ նէ տախի էսնաֆ մէթալիք պէչլիկի ալմատըգլարընտան, պու տա էհալիյէ մատտի պիր զեյան տըր։ Հալիմիզ կիւնտէն կիւնէ ֆէնալաշըյօր. զանէն դօնսօլիա՝ էհալինին պէօյիւք գըսմընը մահվ իթմիշ իքէն, գայմէ վէ պագըր տա օնա իլավէ օլունտու. չիմտի տէ պէչլիք պէլասը կէլտի…

Պուրատա Էէնիչէրիլիքտէն գալմա պագը ատամլար պուլունուպ, պունլար հէր կիւն պարպարլըգ իճրասընտա պուլունույօրլար իսէ տէ, էհալի չիքայէթ իտէմէյօր, զիրա էէնի վագ օլունմուշ մահքէմէ վէ սայիրէ խարճլարընը նէ՞րէտէն թէէտիյէ իտէճէք տիր։ Էվվէլ էքի պուչուգ ղրուշ պիր արզուհալ եազըլըր թագտիմ օլունապիլիր իտի. լաքին չիմտի պունուն պիր գաչ միսլի իլէ տէ արզուհալ եազըլըպ արզ իտիլէմէտիյինտէն, էհալի սըգըլըյօր վէ քիմսէյէ հալինի իֆատէ իտէմէյօր։

Երզնկեան մուխպիրիմիզտէն կէլէն մէքթուպ տըր.

. . . Խմբագիր

Օգոստոս Երրորդ-ը որը սովորականէն աւելի գեղածիծաղ առաւօտներէն մին էր, յորում անձն իւր անհատի դիմաց վերայ արտաքոյ կարգի ուրախութիւն մի կը փայլէր, և իւրաքանչիւր ոք բուռն բղձիւք օրն երեկուն ըլլալուն կը տենչար, զի այն օր պիտի վայելէին Երզնկայի Նորընտիր Գեր. Հմայեակ Ս. Հօր գալուստը. այո՛ տենչային օրն երեկոյ չեղած Երզնկայի ծոցը հանդչեր ամենեցուն սիրելի առաջնորդ- հայրը. բիւր գոհութիւն Նախախնամութեան որ հաճեցաւ ըլլալ մեր ամենեցունցս իղձ, և արեւն իւր մարը չ'մտած արժանացաք գեր. Ս. Հօր ողջունի բարեւներուն. քաղաքացիք առհասարակ, արք և կանայք ծերք և տղայք, Ս. Հօր ճանապարհ վերայ խումբ խումբ կեցած կ'ողջունէին Նորին Հայրութեան բարի գալուստը. բոլոր վարժարանի երկսեռ մանկունք երգ 'ի բերան առեալ ողջունեցին իրենց բարի հովուին հովանաւորութեան ներքև մտնելնին, որք կարծես արև և լուսին նոր տեսնել կը տենչային. չմոռնամ յիշատակել ատտ հեծեալներու մեծ խումբ մի որք մինչև 3 ժամ հեռաւորութեամբ ընդ առաջ ելեալ էին Ս. Հօր և մինչև եկեղեցւոյ դուռը զոյգ զոյգ ընթալով հանդչեցուցին ի Սբ. եկեղեցի, ուր Ս. սեղանի առջև կարճ բայց ազդու կերպով յորդորեց ըզժողովուրդ-ս թողուլ խեռ ատելութեան չար ոգիներ և զգենուլ Ս. Հօր հետ նոր սիրտ և նոր ոգի, միանալ և ձեռք կարկառել միմեանց. զի միութեան պէտք ունիմ ըսաւ. ես փառք կուզեմ իմ փառքս ձերն է և ձերն իմս, փառքը իմս չէ այլ գիս ղրկողին, դուք ուրախ էք այսօր. իսկ ես տրտում, քանզի առաջի աչաց կը տեսնեմ այս գահը ուր պիտի բազմիմ, որ Գողգոթայի լերան նմանութիւնը կը կրէ, ատտ (գահը) եղող վարդապետներ 'ի խաչ հանած է, խիստ դժուար է այս ինձ. բայց ձեզ կ'ասեմ ժողովուրդ Երզնկայի, որչափ վարդապետներ որ խաչեցիք զձեզ խաչեցիք և զձեզ անպատուեցիք, զի վարդապետներն են ձեր պատիւը և դուք նոցա և նոքա ձեզ։ Կ'աղաչեմ ջանաք ըլնուլ դուք ևս իմ իղձեր որ ձերն է, իմ փափաք ու ձերն է, և որ ինչ ձերն է զայն Աստուծոյ և Ազգինն է»։

Խմբագիր Տէր անչափ ուրախ եմք, որ երջանկութիւն ունեցանք մեր բաղձանաց համաձայն անձնուէր հովիւ մը կըրել ի ծոց մեր, ուրախ լեր ժողովուրդ- Երզնկայի, որ բաղդաւորեցար ունենալ քաջ և ճշմարիտ առաջնորդ- մի, աւելորդ կը համարիմք չատ մը դրուատանքներ կարդալ, քաջ գիտեմ որ նա չէ կարօտ դրուատանաց, քանզի հան-

---

ՇԱՐԳ ՄՈՒՀԱՐԷՊԷՍԻ

ԹԷՔՐԱՐ ՐՈՒՄԷԼԻ ՃԻՀԷԹԻ

Ժէնէրալ Կուրգօնըն Ֆիլիպէ իւզէրինէ տօղրու եիւրիւյիւշիւ. — Թաթար Բազարճըղընըն ալընմասը.

(639 Նումէրօ… …)

Մոսկուա ալայընըն իւչ թապուրու ագշամ սաաթ ալթըտա Վէլթրէնօվյա վասըլ օլարագ, պիր ազ տուրտուգտան սօնրա հարէքէթ իթմի, պէրապէր իքի Թօբ կէօթիւրտիւ վէ տաղլարտան կէչէրէք Զիմնինա իւզէրինէ տօղրու կիթմի։ Պիր աղ էվվէլ գօնթ տը Պալմէն՝ բէյատէնին … ղընը խապէր ալարագ, Տիւլվարիսինի Պազուլա իւզէրինէ սէվգ իթմի քի, զաթէն իքի պէօլիւք սիւվարիսի օրատա սիւչմէն իլէ թէթիւշմիւշ իտի։ Սիւվարի ասքէրինտէն աղ սօնրա մէզգիւր Մօսկուա ալայընըն տէօրտիւնճիւ թապուրու վէ Ցօն գազագլարընըն ալթընճը պաթարիասը կէլտի։ Սամագօվ օրատուսու, Թաթար-Բազարճըղընա տօղրու գաչարագ, միւթէմատիյէն չօգ պօյունտան կիթմէքտէ օլուպ, Մոսկուա ալայը տախի օրտուի մէզգիւրէ էթթիսալէն չալըշմագտա իտի իսէ տէ, պիր խայլի մանիալէ օղրատը. չէօլէ քի, տիք պայըրլարա, վէ պիր խայլի ուֆագ ըրմագլարա րասթ կէլտի, վէ պու ըրմագլարըն տա կէչիտլէրինտէ պէլէ գատար սու վար իտի. պու սէպէպտէն մէզգիւր ալայ, գօնթ Պալմէնին տրակօնլարը թարաֆընտան իշղալ օլունան մէվգիյէ կիճէ վասըլ օլտու։ Էրթէսի կիւնիւ յանուար 13 տէ մէզգիւր ալայ չօգ իւզէրինէ տէօքիւլտիւգտէ, պիլթիւն Օսմանլը օրտուսու կէչմիշ օլտուղունտան, պիր ուֆագ Օսմանլը միւֆրէզէսինէ անճագ եէթիշէպիլտի։

0 կիւնիւ ժէնէրալ Շիլտնէր-Շուլտնէր իլէ ժէնէրալ պարօն՝ Քրիւտնէրին գօլլարը տախի Թիւրքլէրին Պանեա վէ Օթլուգ քէօյ մէվգիլէրինի թախլիյէ իթտիքլէրինի խապէր ալարագ, հարէքէթէ պաշլատըլար։ Պու գօլլար տա տիւքլէրի կիպի … թօպլարընը էլ իլէ տաղլարա չէքիպ կէօթիւրտիւլէր, լաքին չօգ… տիւչմանըն թէսատիւֆ իթմէտիլէր։ Ցանվար 11տէ մէզգիւր գօլլարըն սիւվարիսի, ըրճալ իտէն Օսմանլը գօլունուն արգալարընը Օթլուգ քէօյտէ թագիպ իթտի, վէ 13 իւնտէ ժէնէրալ Գրամնօֆուն թահթը գօմանտասընտա օլան բիշտար ասքէրի գըլըճը Տանիշ Պէյլի գարլյէսինի զապթ իլէ, եւրիւյիւշիւնէ տէվամ իտէրէք, Սէրայ քէօյինի տախի թահթը իշղալէ ալտը։ Պարօն Քրիւտնէրին վէ ժէնէրալ Շիլտնէր-Շուլտնէրին գօլլարը վէ ժէնէրալ Գուլթմըն պիլճիւմլէ սիւվարիսի, Սէմէթլիտէ Մէրիճ չայընըն կէչիտինի թութմագ իչիւն սէվգ ու իրսալ իտիլմիշ օլան մէզգիւր բիշտար իլէ Ոժաէրեան տրակօնլարընըն վէ իքի թօբուն հիմայէլէրի թահթընտա Մէրիճին սօլ գըյըսընտա, Թաթար-Բազարճըղընըն չիմալ վէ չիմալի չարգի ճիհէթինտէ մէրքէզլէնտիլէր։

Ցանվարըն 13իւնճիւ ագչամը, ժէնէրալ Կուրգօ պիզզաթ ասքէրինին ճէպհէսի իւզէրինտէ պիր քէշֆի ուսուլի իճրա իյլէտի. կիւնտէն սօնրա, Թիւրքլէրին սուրէթը ճիւատ-ջէսէ Թաթար-Բազարճըղընը մուհաֆազա իթմէք նիյէթինտէ պուլունմատըգլարընը ֆարգ իթտի։ Իշլէ ֆիլ հագիգա վուգուաթ չունտան իպարէթ իտի։ Սիւլէյման փաշա, ժէնէրալ Գարցօֆուն Թրօյան կէչիտինի … վէ կիօբրա վասըթ թարիգինէ Ֆիլիպէ իւզէրինէ եիւրիւմէքտէ օլտուղունու խապէր ալմըշ իտի։ Պունուն իւզէրինէ բաշալը միւշարիլէյհ միւսաֆէա իչիւն թէտարիքէթը ազիմէտէ պուլունմուշ օլտուղու Սամագօվ վէ Գարուճըգտան րիճաթ իթտի։ Սիւլէյման փաշա Թաթար-Բազարճըղը պունտան գըյաթէ միւսաֆէա իթմէք իսթէմէտի իտի. էսասը ամէլիյաթ ինթիխապ վէ ինթիխապ իթմիշ օլտուղու չէհրէ իմտատա գօչմագ՝ քընախսի իչիւն էն միւհիմ չէյ իտի։ Օրտուսունու իքի գըսմա թագսիմ իտիւպ, Արապ Գօնագ վէ Սօֆեատան կէլէն եօրկուն ասքէրինի էվվէլ էմիրտէ Ֆիլիպէ իւզէրինէ տօղրու սէվգ իթտի, վէ Ֆուատ փաշա Խանգօլու վէ Ֆիլիպէ ճէմէս եօլու իլէ Շիմնատան կէթիրիշ օլուղու թաղէ ասքէրին իչինտէն ինթիխապ օլունան օթուզ գատար թապուրլա րիճաթը մէզգիւրէյի մուհաֆազայա մէմուր օլտու։

Ժէնէրալ Կուրգօ պուլունու ֆարգ ու թէմէրիզ իթմիշէ, էրթէսի յանվար օն տէօրտիւնճիւ կիւնիւ իչիւն ասքէրինէ ամէլիքի թէրթիպաթը վէրտի. 1° Պարօն Քրիւտնէրին գօլու չաֆագ սէօքտիւքտէ եօլա չըգմագ, Զէրնօվօլ Նամ մէվգիտէ չօգ իւզէրինէ չըգար, վէ տիւշմանըն Ֆիլիպէյէ տօղրու րիճաթընը քէսմէք իչիւն արգալարընը գօվալար. 2° Զէրնօվօլ հէվալիսինտէ պուլունան պիլճիւմլէ սիւվարի, Ցօղան քէօյիւն ճէնուպի չարգի ճիհէթինտէքի չօգ իւզէրինտէն կիտէր, տիւշմանըն րիճաթընը տուրտուրուր վէ գօլլարըն էհէմիյէթինէ վագըֆ վէրիր։ Պունտան մաատա սիւվարի ասքէրի Զէրնօվօլ, Զէբէրլի վէ Ֆիլիպէ արասընտաքի եօլլարը քէսիպ իտէր վէ տէմիր եօլ իլէ թէլէկրաֆը պօզար. 3° ժէնէրալ Շիլտնէր-Շուլտնէրին գօլու Սէրայ քէօյիւ իլէ Մալգա քէօյիւ արասընտա իճրայի ամէլիյաթ իտէր. 4° ժէնէրալ գօնթ Շուվալօֆըն գօլու, սապահ սաաթ եէտիտէ Պազուլա նամ մէվգիտէն չըգարագ՝ չիմալ ճիհէթինտէն Թաթար Բազարճըղընը գուչաթմագ իւզրէ իճրայի ամէլիյաթ իտէր վէ չէհրին էօնինտէ զայիֆ պիր սիբէրլիք ասքէր պըրագըր. 5° ժէնէրալ Վէլիամինօֆուն գօլու, խասսա Մօսկուա վէ Ֆինլանտիա ալայլարըյլա թահքիմ օլունարագ, Եաքի-Գօյա վէ Շէրհ-Գազալլի վէ Զիմնինայը թէրք իտէր, վէ չէհրի ճէնուպ թարաֆընտան գուչաթմագա չալըչըր։ Էկէր տիւշման կիճէ չէհրի պըրագմըշ իսէ, ժէնէրալ Գրիւտնէրին գօլու տա չօսէյի պըրագըպ, տօղրու Զէբէրլի իւզէրինէ եիւրիւր։

Կէճէ Ռուսլար հիչ րահաթ իթմէտիլէր. Թիւրքլէր Թաթար Բազարճըղընըն էօնինտէ Գօզլու—Տէրէ իւզէրինէ ալթըն քէօբրիւնիւն տուպարընը գալըրմըշ օլտուգլարընտան, գօնթ Շուվալօֆ էէնիտէն վազ կէչտիրտի։ Պատէհու գարագօլլար, Թիւրք սիվարիսինին հէր թարաֆտան չէքիլտիքլէրինի օլտուղու վէ Թօստո բաչանըն սախի չէհրի թախլիյէ իթտիկինի խապէր ալտըգլարընտան, գօնթ Շուվալօֆ քէնտի գօլունու եօլա չըգարտը, վէ հիչ պիր թիւֆէնք աթմագսըզըն Թաթար Բազարճըղընա կիրտի։

(Տէվամ)

րածանօթ է Նորին Գերապատուութեան ազգասիրական բարեմասնութիւններովը։ Ցար երկինք, մեզ շնորհէին զգօնութեան և սիրոյ և միաբանութեան ոգի, որ կարողանայիմք Ս. Հօր հետ ձեռք ձեռքի տալով՝ անթոյլ ջանիւք գործելին, ինչ որ օգուտ է հայրենեաց և երկրին։

Մնամ սոյն տենչանօք բարեկամ երեւլայի. ազգասէր Տէր, հաճեցէք անկեւն մի շնորհել ներկայիս Ձեր ազգօգուտ Թերթին միոյն մէջ։

1879, Օգոստ. 11
Յերզնկա

ԻԼԱՆԱԹԸ ՄԻԼԻԷ

Դպրոցասիրաց-Արեւելեան ընկերութիւնն միւճէտտէտէն Թաթիլ իտիլմիշ օլան նիզամնամէսինին սուրէթի՝ այնէն պէր վէճհի աթի տէրճ օլունմուշ տուր։

ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ
ԴՊՐՈՑԱՍԻՐԱՑ-ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Միացեալ է 1 Յունուարի 1878

—

ՆՊԱՏԱԿ

Հայաստանի մէջ ուսման կրթութեան նպաստել

—

Ընկերակցութիւն

1. Ընկեր կ'ընդունուի ամեն Հայ՝ Տնօրէն Խորհրդոյ հաւանութեամբ։

2. Ամեն ընկեր կ'ընդունի ընկերակցութեան վկայագիր մի Տնօրէն Խորհրդոյ կողմանէ ստորագրեալ։

3. Ամեն ընկեր պարտի ամսական մի բաժնոյ համար վճարել մի դահեկան արծաթ։

4. Ընկերք աւելի քան զմի բաժին կրնան ունենալ։

5. Ընկեր մի որ երեք ամսական յաջորդաբար չվճարէ՝ գրաւոր ազդարարութիւն մի կ'ընդունի, եթէ սոյն ազդարարութենէ մի ամիս յետոյ դարձեալ չվճարէ՝ հրաժարեալ կը համարուի։

—

Պատուոյ Անդամք և Բարերարք

6. Ընկերութիւնն Պատուոյ Անդամ կ'անուանէ այն հայազգի և օտարազգի անձերն որք բարոյական կամ նիւթական ծառայութեամբք իրաւունք կ'ստանան ընկերութեան շնորհակալեաց վրայ։

7. Բարերար կ'արձանագրուին ընկերութեան կտակ կամ արտաքոյ կարգի նպաստ մ'ընող անձինք. հրատակք կը գործադրին կտակարարաց կամաց համաձայն։

8. Բարերարաց անուանց ցուցակն ընկերութեան վարժարանաց մէջ կը դրուի ի տես։

—

Պաշտօնական Մարմինք

9. Ընկերութիւնն ունի կեդրոնական ժողով մի, Տնօրէն Խորհուրդ մի և Ուսումնական Մասնախումբ մի։

—

Կեդրոնական Ժողով

10. Կեդրոնական ժողովն, որ ի Պոլիս կը գումարի, ընկերութեան օրէնսդիր և համարատու մարմինն է։

11. Կեդրոնական ժողովն կը բաղկանայ Պոլսոյ և Ծիւղերու երեսփոխաններէն։

12. Պոլսոյ երեսփոխանութիւնն 45 անդամներէ կը բաղկանայ զորս Պոլսոյ ընկերք, կեդրոնական ժողովոյ Դիւանի և Տնօրէն Խորհրդոյ կողմանէ պատրաստեալ ընտրելեաց երկպատիկ և սրբագրելի ցանկի մի մէջէն կ'ընտրեն քուէիւ համեմատական առաւելութեամբ։

13. Երեսփոխանաց երրորդ մասն ամեն տարի կը հրաժարի հնութեան կարգաւ, որոյ տեղ նոր ընտրութիւն կը լինի ըստ նախորդ յօդուածոյ։

14. Կեդրոնական ժողովն կը գումարի երեք ամիսն մի անգամ՝ Յունուար, Ապրիլ, Յուլիս և Հոկտեմբեր ամսոյ սկիզբներն։

15. Կեդրոնական ժողովն նաեւ արտաքոյ կարգի նիստ կը կազմէ իւր Դիւանին որոշմամբ կամ Տնօրէն Խորհրդոյ և կամ տասն և հինգ երեսփոխանաց առաջարկութեամբ։

16. Կեդրոնական ժողովն նիստ կը կազմէ երեսփոխանաց իսկական մեծամասնութեամբ. որոշմունք կը տրուին ժողովոյ ներկայից մեծամասնութեամբ։

17. Կեդրոնական ժողովն գաղտնի քուէարկութեամբ և բացարձակ առաւելութեամբ կ'ընտրէ իւր Դիւանն որ կը բաղկանայ Ատենապետէ և փոխ-Ատենապետէ, Ատենադպրէ և փոխ-Ատենադպրէ որոց պաշտօնն կը տեւէ մի տարի։

18. Ամեն ընկեր իրաւունք ունի կեդրոնական ժողովոյ նիստերուն ներկայ գտնուել իբր ունկնդիր։

—

Տնօրէն Խորհուրդ

19. Տնօրէն Խորհուրդն կը բաղկանայ եօթն անդամներէ զորս կեդրոնական ժողովն կ'ընտրէ գաղտնի քուէարկութեամբ և բացարձակ առաւելութեամբ թէ երեսփոխան և թէ ոչ-երեսփոխան ընկերաց մէջէն։

20. Տնօրէն Խորհուրդն իւր մէջէն կ'ընտրէ իւր Դիւանն, Գանձապետ մի և Համարակալ մի։

21. Տնօրէն Խորհրդոյ յանձնուած է ընկերութեան ամեն գործոց վարչութիւնն. միայն նպատակին նկատմամբ նոր ձեռնարկ մի սկսելէ յառաջ՝ կեդրոնական ժողովոյ հաւանութիւնն պարտի ստանալ։

22. Ստիպողական պարագայից մէջ Տնօրէն Խորհուրդն իւր պատասխանատուութեամբ կրնայ սկսիլ նոր ձեռնարկութիւն մի ընկերութեան նպատակին նկատմամբ, մտաւորագոյն ժողովոյ զայն հաղորդելու պայմանաւ։

23. Տնօրէն Խորհուրդն իւր ամեն գործառնութեանց համար հաւաքաբար պատասխանատու է առ կեդրոնական ժողովն և պարտի երեք ամիսն մի անգամ ժողովոյ ներկայացնել իւր գործառնութեանց տեղեկագիրն և ընկերութեան ելմտական վիճակն, իսկ տարեգլխոյն՝ այն է ի 1 Յունուարի՝ ամբողջ տարեկան շրջանի տեղեկագիրն և հաշուեցուցակն։

24. Տնօրէն Խորհրդոյ առ կեդրոնական ժողովն ներկայացուցած հաշուոց և Սնտուկի քննութիւնն կը յանձնուի կեդրոնական ժողովէն ընտրեալ երեք անդամներէ բաղկացեալ Քննիչ Յանձնաժողովոյ մի։

25. Քննիչ Յանձնաժողովոյ ընտրութեան Տնօրէն Խորհրդոյ անդամք չեն կրնար մասնակցիլ։

26. Տնօրէն Խորհրդոյ անդամք միանգամայն կեդրոնական ժողովոյ Դիւանի անդամ չեն կրնար լինիլ։

27. Տնօրէն Խորհրդոյ եօթն անդամներէ երկուքն առաջին, երկուքն երկրորդ և մնացեալ երեքն երրորդ տարին կը հրաժարին հնութեան կարգաւ, և նոցա տեղ նոր ընտրութիւն կը լինի ըստ 19րդ յօդուածոյ։

28. Եթէ Տնօրէն Խորհուրդն իւր մի անդամին վրայ անվստահ լինի, կրնայ կեդրոնական ժողովոյ հաւանութեամբ պաշտօնէ հրաժարեցնել զայն։

29. Ընկերութեան բովանդակ հասութից առ առաւելն 60 % նպատակի գործադրութեան և զանազան ծախուց կը յատկանայ, իսկ 40 % հաստատուն դրամագլխոյ վրայ կը բարդուի։

30. Տնօրէն Խորհուրդն ընկերութեան դրամն հանրածանօթ և ապահով դրամատանց մէջ կը զետեղէ ի շահեցումն։

31. Տնօրէն Խորհուրդն դպրոցաց հետ ունեցած գործառնութիւններն կը կատարէ իւր Ատենապետին, Գանձապետին և Համարակալին ստորագրութեամբք, զորս կեդրոնական ժողովոյ Դիւանն, նոյն դրամատանց կը ծանուցանէ պաշտօնապէս։

32. Գանձապետն ուղղակի և անհատապէս պատասխանատու է առ Տնօրէն Խորհուրդն և առ կեդրոնական ժողովն իրեն յանձնուած ամեն արժողութեանց համար։

33. Գանձապետն իւր մօտ 30 ոսկիէ աւելի գումար մի չ'կրնար պահել։

—

Ուսումնական Մասնախումբ

34. Ուսումնական Մասնախումբն կը բաղկանայ երեք անդամներէ և իւր պաշտօնն երկամեայ է։

35. Կեդրոնական ժողովն սոյն Մասնախմբի կազմութեան համար պետ մի կ'ընտրէ որ իրեն երկու պաշտօնակից ընտրելով կը ներկայացնէ զանոնք ժողովոյ հաւանութեան։

36. Վարժարանաց վերաբերեալ խնդիրներն Տնօրէն Խորհրդոյ կողմանէ կը յղուին առ Ուսումնական Մասնախումբն որ իւր որոշումներն կը հաղորդէ առ Տնօրէն Խորհուրդն։

37. Այն խնդիրք որոց վրայ Տնօրէն Խորհուրդն և Ուսումնական Մասնախումբն անհամաձայն գտնուին՝ կեդրոնական ժողովոյ Դիւանին, Տնօրէն Խորհրդոյ և Ուսումնական Մասնախմբին մի խառն նստին մէջ լուծում կ'ըստանան։

38. Ընտրութեանց ժամանակ հրաժարեալք վերընտրելի են։

—

Ծիւղ

39. Տնօրէն Խորհուրդն իւր կողմանէ ընտրեալ ներկայացուցիչներու ձեռօք Ծիւղեր կը հաստատէ ամեն տեղ։

40. Ծիւղ մի որ առ նուազն 100 անդամ կ'ունենայ՝ կեդրոնական ժողովոյ մի երեսփոխան ընտրելու իրաւունք կ'ստանայ։

—

Կանոնական Փոփոխութիւնք

41. Կանոնագրութիւնս վերաքննելի է ի 1 Յունուարի 1881, բայց Տնօրէն Խորհուրդն մինչ կրնայ փոփոխութիւններ առաջարկել։

... Խմբագիր,

Իսկիւտարու Ս. Խաչի երկսեռ վարժարանաց 'ի նպաստ աղքատիկ և ձրի ուսանողաց Զմիւռնիայէն Գառնիկ էֆ. Հարենցի միջոցաւ հաւաքուած ստակին ցուցակին մէջ՝ որ ձեր երեկուան Թերթին մէջ 'ի լոյս ընծայուած էր, հետևեալ տպագրական սխալները տեղի ունեցած ըլլալով դարձեալ ձեր պատուական լրագրոյն միջոցաւ զանոնք ուղղելու շնորհն ընէք, որուն կանխաւ մեր շնորհակալիքը յայտնելով,

Մնամք յարգանօք
Ի դիմաց Ս. Խաչի երկսեռ վարժարանաց Հոգաբարձութեան,
Ատենապետ
Մ. Հարենց

21/2 Սեպտ. 1879
Իսկիւտար.

Սխալ

Փօղոս էֆ. Փէրպէրեան
Յովհան » Վահրամեան
Գրիգոր » Եսայեան
Յարութիւն էֆ. Սրվանճեան

Ուղիղ

Փօղոս էֆ. Փէրկամալեան
Յովհան » Շահումեան
Գրիգոր Եսայի էֆ. Եսայեան
Յարութիւն » Սրվազլեան

ԻԼԱՆԱԹ

Էհլի նամուս վէ իչկիւզար պիր զաթ կէրէք Թահսիլտարլըգ, վէ կէրէք եազըճըլըգ իթմէկէ հազըր օլտուղու կիպի, իչ իլէ Թաշրայա տախի կիտէպիլէճէկլինտէն՝ պէօյլէ պիր գըմէթէ իհթիյաճ օլան՝ գույումճուլարտա Վարագեան խան օտապաշըընտան մալիւմաթ ալապիլիր։ 6—1

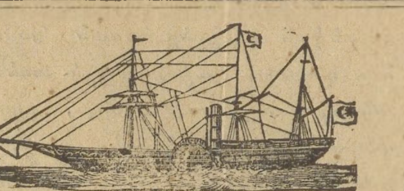

ԻՑԱՐԷԻ ՄԱԽՍՈՒՍԷ ՎԱՊՕՐԼԱՐԸՆԸՆ
ՎԱԳԹԸ ՀԱՐԷՔԷԹԼԷՐԻ

Իշպու 1879 սէնէսի Աղուստոսըն 6ընճը Բազար էրթէսի կիւնիւնտէն իթիպարէն

—

ԱՏԱԼԱՐ ԹԱՐԻՖԻ
ՆԷՎՄԻՅԷ ՍԷՖԷՐԼԷՐ

Ատալարտան Քէօփրիւյէ

Սթ. Տգ.
11 30 Գ. Ատասըն Հէյպէլի, Գնալը (*)
12 Գ. Ատասըն, Հէյպէլի, Բուրկազ, Գնալը
12 30 Բէնտիքտէն Գարթալ, Գ. Ատա, Հէյպէլի,
12 30 Մալթէբէյտէն, Բօսթանճը, Մօտա
2 15 Գ. Ատասըն, Հէյպէլի, Բուրկազ, Գնալը, (Բազար իրթէսի 2 30տա)
7 15 Բէնտիքտէն Գարթալ, Գ. Ատա, Հէյպէլի, Բուրկազ, Գնալը, Գատըքէօյ (8 Գ. Ատ.)

Քէօփրիւտէն Ատալար ճիհէթինէ

Սթ. Տգ.
1 Տօզլու Գ. Ատայա (*)
2 30 Գատըքէօյ, Գնալը, Բուրկազ, Հէյպէլի, Գ. Ատա, Գարթալ, Բէնտիք
8 45 Գնալը, Բուրկազ, Հէյպէլի, Գ. Ատա,
9 45 Մօտա, Բօսթանճը, Մալթէբէ,
10 Հէյպէլի, Գ. Ատա, Գարթալ, Բէնտիք
10 45 Գնալը, Բուրկազ, Հէյպէլի, Գ. Ատա

ԲԱԶԱՐ ԿԻՒՆԼԷՐԻ

Ատալարտան Քէօփրիւյէ

Սթ. Տգ.
11 30 Գ. Ատա, Հէյպէլի
11 45 Բէնտիքտէն Գարթալ, Գ. Ատա, Հէյպէլի, Բուրկազ, Գնալը
12 30 Մալթէբէ, Բօսթանճը, Մօտա
7 30 Գ. Ատասըն Հէյպէլի, Բուրկազ, Գնալը
8 Բէնտիքտէն Գարթալ, Գ. Ատա, Հէյպէլի, Բուրկազ, Գնալը, Գատըքէօյ (9. 30 Գ. Ատասըն)

Քէօփրիւտէն Ատալարա

Սթ. Տգ.
1 30 Գատըքէօյ, Գնալը, Բուրկազ, Հէյպէլի, Գ. Ատա, Գարթալ, Բէնտիք
2 30 Գնալը, Բուրկազ, Հէյպէլի, Գ. Ատա
10 — Գնալը, Բուրկազ, Հէյպէլի, Գ. Ատա, Գարթալ, Բէնտիք
10 — Մօտա, Բօսթանճը, Մալթէբէ
11 30 Հէյպէլի, Գ. Ատա

(*) Իշպու սէֆէրլէր եալընըզ բազար իրթէսի կիւնլէրի իճրա օլունաճագ տըր։

ԳԱՏԸՔԷՕՅ ԹԱՐԻՖԻ

ՆԷՎՄԻՅԷ ՍԷՖԷՐԼԷՐ		ԲԱԶԱՐ ՍԷՖԷՐԼԷՐԻ	
Քէօփրիւտէն	Գատըքէօյտէն	Քէօփրիւտէն	Գատըքէօյտէն
Սթ. Տգ.	Սթ. Տգ.	Սթ. Տգ.	Սթ. Տգ.
11 30	11 30	12	12
12 15	12 15	1	1
1	1	2	2
1 45	1 45	3	3
2 30	2 30	4	4
3 15	3 15	5	5
4 15	4 15	6	6
5 30	5 30	9	9
8	8	10	10
8 40	8 40	11	11
9 20	9 20	12	12
10	10		
10 40	10 40		
11 20	11 20		
12	11 45		

Լիւզումի Թագտիրտէ պազը սէֆէրլէր Հայտար բաշըյա օղրայաճագ։

ՀԱՅՏԱՐ ԲԱՇԱ ԹԱՐԻՖԻ

Իզմիթ շըմէնտըֆէրի գաթարլարընա մախսուսսուր

ՆԷՎՄԻՅԷ ՍԷՖԷՐԼԷՐ

Հայտար բաշատան

Սթ. Տգ.		Գաթար Նօ.
1 15	Գաթար իչին	1
4 15	Գաթար իչին	3
9	Ղայրը միւթէասսարըֆ	
11 20	Գաթար իչին	5

Ճումա վէ Բազար կիւնլէրի Ֆէնէր Բաղչէ գաթարլարընա մախսուսսուր

Սթ. Տգ.		Գաթար Նօ.
4 30	Ֆէնէր Բաղչէտէն ավդէթ	7
8 45	Ֆէնէր Բաղչէտէն ավդէթ	9
11 45	Նալընճըգ բազար կիւնլէրի	12

Քէօփրիւտէն

Սթ. Տգ.		Գաթար Նօ.
12 40	Գաթար իչին	2
2	Ղայրը միւթէասսարըֆ	
7 40	Գաթար իչին	4
10 30	Գաթար իչին	6

Ճումա վէ Բազար կիւնլէրի Ֆէնէր Բաղչէ գաթարլարընա մախսուսսուր

Սթ. Տգ.		Գաթար Նօ.
2 45	Ֆէնէր Բաղչէյէ հարէքէթ	8
8 15	Ֆէնէր Բաղչէյէ հարէքէթ	
9 15	Նալընճըգ բազար կիւնլէրի	14

ԱՅԻՍԹԷՖԱՆՕՍ ԹԱՐԻՖԻ
ԲԱԶԱՐ ԿԻՒՆԼԷՐԻՆՏԷՆ ՄԱԱՏԱ

Այիսթէֆանոսդան Քէօփրիւյէ

Սթ. Տգ.
11 45 Այիսթէֆանոստան Մաքրիքէօյ, Սամաթիա, Գումգաբու

ԲԱԶԱՐ ԿԻՒՆԼԷՐԻ

Սթ. Տգ. Սապահ
11 30 Գումգաբու, Սամաթիա, Մաքրիքէօյ, Այիսթէֆանոս

Սթ. Տգ. Աքշամ
9 Ֆլօրեատան Այիսթէֆանոս, Մաքրիքէօյ, Սամաթիա, Գումգաբու

Քէօփրիւտէն Այիսթէֆանոսա

Սթ. Տգ.
10 30 Այիսթէֆանոստան Մաքրիքէօյ, Սամաթիա, Գումգաբու

ԲԱԶԱՐ ԿԻՒՆԼԷՐԻ

Սթ. Տգ. Սապահ
2 Գումգաբու, Սամաթիա, Մաքրիքէօյ, Այիսթէֆանոս, Ֆլօրիա

Սթ. Տգ. Աքշամ
11 Սամաթիա, Մաքրիքէօյ, Այիսթէֆանոս

—

ԻԽԹԱՐԱԹ

Քէօփրիւ վէ իսկէլէ մէմուրլէրի այնէն պիլէթ ալըպ պիլէթ եէրինէ բարա ախզ իյլէմէլէրի քիւլլիյէն մէմնու տըր. միւթէճասիրլէրի պէր մուճիպի Թալիմաթ չէզիտէն մէսուլ տըր, պինաէն ալէյհ վափօրա րաքիպ օլան զէվաթ հէնկեամը բահտէ պիլէթլէրինի ախզ իթմէլէրի միւսթէլզէմ տըր։ Իշպու իխթարէ մուվաֆագաթ իթմէյուպ տէ իսկէլէլէրէ չըգըլաճագ էսնատէ պիլէթ ալընաճագ օլունուր իսէ, պիլա իսթիսնա պիրինճի մէվգըէ եօլճուսու տատտ օլունուպ, եագըճը Թարաֆընտան պիրինճի մէվգըէ մախսուս օլան պիլէթ վէրիլէճէկի իլան օլունուր։

Ախշամլարը Քէօփրիւտէն սաաթ 10. 45տէ ատալարա վէ սաաթ 10 40 վէ 11 20 վէ 12տէ Գատըքէօյիւնէ հարաքէթ իտէն վափօրլարա ճիւմիւ պէյլիք վէ եօլճուլարը իզաճ իտէր տէրէճէտէ օլան եիւք վէ էշեա գապուլ օլունմայաճագ տըր։

ԷԼԻՔՍԻՐ ԹՕՆԻ ՖԷՊՐԻՖԻԺ ՏԸ

Վ. ՍԻՆԱՊԵԱՆ

Մուալիճէի մէզքիւրէ պու քէրրէ Պաղչէ գաբուսունտա Համիտիյէ Թիւրպէսի ճատտէսինտէ 32 նումէրօ իլէ մուրագգամ էճզախանէնին սահիպի Սինապեան վիչէն էֆէնտի Թարաֆընտան Թէրթիպ օլունմուշ տուր։

Մէզքիւր էլիքսիր չիմտիյէ գատար Եվրոպատան վարիտ օլան գընա գընալը վէ չէլիքլի ճէմի չարապ վէ չուրուպլարտա տա փայիտ օլտուղու աթըպպանըն Թաստիգի իլէ միւսպէթ, վէ նիչէ խասթէկեանըն շիֆայապ օլմասը իլէ միւճէրրէպ պուլունմուշ տուր։

Մուալիճէյի մէզքիւրէ սուրէթը հազմ վէ զաաֆը միտէ վէ իշթիհա միւզմինէտէն պազը գալմիշ օլան զաաֆը պիւնիէ վէ ֆագրիւլ տէմ իլլէթլէրինէ գարշը պու գապիլտէն պուլունանլարա նազարէն նիսպէթ գաթուլ իթմէզ տէրէճէտէ միւֆիտ վէ միւէսսիր տիր։

Օ ՏԸ ՍԷՐԱՑԸ ԱՆԹԻՊԻԹԻՐԻԳ

Վ. ՍԻՆԱՊԵԱՆ

Մուալիճէի մէզքիւրէ սաչլարտա պուլունան պէյազ քէբէքլէրին տէֆի իչին նէվիճատ օլարագ էրիպէ մուալիճէյն Սինապեան վիչէն էֆէնտի Թարաֆընտան Թէրթիպ օլունմուշ տուր։ Զիքր օլունան մուալիճէ չիմտիյէ գատար Թէրթիպ օլունմուշ օլան մուալիճէաթ կիպի քէբէքլէ պէյազար սաչլարը տախի տէօքմէզ օլտուղու պաշգա, անլէրին սէմէրէսի օլան պիր Թագըմ պաշ խասթալըգլարընը տէֆ իտէր, վէ սաչլարըն քէօքլէրինէ գուվվէթ վիրէրէք, սաչլարըն իգտիյաթընը միւճէրիպ օլտուղու, պիր միւտտէթտէն պէրու իճրա օլունան Թէճրիպէլէր իլէ հասըլ օլան նէթիճէլէրի միւսպէթ պուլունմուշ տուր։

Մուալիճէաթը մէզքիւրէնին էլիքսիր Թօնի ֆէպրիֆիժ տը Վ. Սինապեանըն պէհէր չիչէսի իւչ չէրէյէ վէ Օ տը Սէրաք Անթիփիւթրիթ Վ. Սինապեանըն չիշէսի իքի չէրէքէ Պաղչէ գաբուսունտա Համիտիյէ Թիւրպէսի ճատտէսինտէ 32 նումէրօ իլէ մուրագգամ իքի գաբուլու Սինապեան վիչէն էֆէնտինին էճզախանէսինտէ սաթըլմագտա տըր։

Իխթար։ Մուալէճաթը մէզքիւրէնին սուրէթը իսթիմալի, չիշէլէրտէ մէլֆուֆ պուլունան քեաղըտտա մուֆասսալէն պէյան օլունմուշ տուր։ 23

—

Էլվան պանտրոլ քեաղըտը.

Էնվաը	Թօբ
Թուրունճի	30
Բէմպէ	70
Եէշիլ	400
Մավը	1,500
Պէյազ	7,000
	9,000

Պանտրոլ Թապ օլունմագ իւզրէ, միւպայաասընա լիւզում կէօրիւնիւպ, պալատէ էնվա վէ մէգատիրի մուհարրէր օլան քեաղըտլարըն՝ Թարիխի իլանտան իթիպարէն չէրաիթի լազըմէսի իլէ ճէմիյէթը ռուսումիյէտէ միւնագասալարընըն իճրաասընա պէտ օլունարագ, իշպու 95 սէնէսի չէհրը աղուսթոսունուն 23իւնճիւ բէնչչէնպիհ կիւնիւ ագշամը սաաթ 9տա գարարը գաթիսի վէրիլէճէյինտէն, պունլարըն իթաասընա Թալիպ օլանլարըն՝ եէվմի մէզքիւրէ տէկին ճէմիյէթը մէզքիւրէյէ միւրաճաաթ իտէրէք չէրայիթի միւնագասայը էօյրէնիպ, օնա կէօրէ միւնագասայա կիրիշմէլէրի լազըմ կէլէճէյի իլան օլունուր։ 20 աղուսթօս 95

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

ԵՎՐՕՊԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Լօնտրա, 1 Սեպտ.

Ինկիլ. էսհամը Ինկ. Լիր.	97- 9/16
Օսմ. էսհամը աչըլըշը	11- 3/8
» » գափանըշը	11- 3/8
Իսթիգրազ 65	14- 5/8
» 69	13- 3/8
» 71	54- 7/8
» 72	22-
» 73	12- 5/8
Օսմանլը պանգասը	9- 7/8
Մըսըր աասյոն. մութա հըտէ	46- 1/4
» իսթիգրազը	72- 1/8
Րուսիա իսթիգրազը	87- 5/8
Գամպիօ Բարիզ 3 այ վատէ	—

Փարիզ, 1 Սեպտ.

Ֆրանսա. էսհ. 3 % Ֆր.	85-60
» » 5 գրօնսուզ	117-40
Օսմ. էսհամը աչըլըշը	11-55
» » գափանըշը	11-52 1/2
Իսթիգրազ 65 Ֆր.	—
» 69	66-25
» 73	62-50
Մըսըր ֆօնտ. մութա հըտէ	233-75
Գրէտի Լիօնէ	740-
Օսմանլը պանգասը	498-75
Րումէլի շըմէնտըֆէրի	46-50
Իթալիա էսհամը	79-10
Գամպիօ Լօնտրա 3 այ վատէ	25-35

Վիէննա, 1 Սեպտ.

Աճիօ Ֆիօրին	—
Րումէլի շըմէնտըֆէրի	20-10

ՂԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Էսհ. ում. տիւյն ագչ. գաբ.	12-21
Գօ. սատըյան աչըլըշը	12-19
Իսթիգ. 63 (Մուլթօն) 6 % Ֆ.	69-
» 65 » 6 % Ֆ.	69-
» 69 (Բէնար) 6	66-50
» 72 (Գօնտոր Թրէզօր)	21-25
» 73 6 % Ֆ.	62-
Րումէլի շըմէնտըֆէր 3	44-62
Աշճէ ֆայիզի %	9-
Բըրօր Ղըր.	50-
Համալէսիզ »	50-

ՊԱՆԳԱ ԱԳՍԻՕՆԼԱՐԸ

Գրէտի ժէնէրալ	4- 6
Օսմանլը պանգասը	5-32
Սօսիէթէ ժէնէրալ	4- 6
Թրամվայ	4-20

ԱԳՉԷԼԷՐԻՆ ՖԻՅԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղըրշտան	Ղր. Փր
Պէյազ մէճիտիյէ ֆարգը	106-22
Մէթալիք »	117-30
Պէշլիք »	119-10
Զագըր »	500-
Գայմէ »	835-
Ինկիլիզ լիրասը	109-22
Ֆրանսըզ ալթունու	87-12
Ֆօլ	89-36
Գրիմիօ ալթունու	51-13
Գարպօն գայմէսի	8-72